47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 713 Կ. ՊՈԼԻՍ ՕԳՈՍՏՈՍ 28/10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1903 ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 18 ՋԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԷՐ 1321 — 28 ԱՂԼԻԹՈՍ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղչէ Ալի Մասաէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس فریج
اداره خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Բժիշկ եւ Բժշկութիւն

Բժշկութեան գոյութիւնը. — Ինչպէս սկսաւ.—Հիւանդութեանց ընթացքը.—Բժշկական Գպրանոց.—Երջանիկ Տօֆքոր. Ինչ եւ նոր բժիշկ.— Բժշկական յառաջդիմութիւն.—Տօֆք. Ծակոբօն եւ կին մանկաբարձներ.— Զուարճալի «անեքդոտ» մը։

Չեմ կարծեր որ բժշկութիւնը աշխարհս սկիզբն ի վեր դոյութիւն ունեցած ըլլայ,—եթէ սակայն հիւանդութեան ծագումը քաղաքակրթեալ դարու վերագրենք։ Այսուհանդերձ՝ մեր նախահայրը Ադամ, որչափ որ ալ քաղաքակիր նկատուի, անշուշտ զէթ հարիւր մը եղած ըլլալու է, մանաւանդ որ մերկ ալ էր։ Արդ, ըստ իմ անկեղծ տրամաբանութեանս, Աստուած տեսնելով որ Ադամին հարուածը չանցներ ուր չարունակէ հիբօու ընել, անոր վրայ խղճալով նեան սեղծած է որ անմիջապէս «խեր ըլլայ Ադամ» ըսելով բժշկած է զինքը։ Այդ օրուընէ սկսեալ— կ'ըսեն սատանաները, թէեւ անոնց հետ արտնութիւն չունիմ, — հարուածը դեղով չանցներ, այլ... ձիկեր ըլլայ»ով։

Բժշկութիւնը Քրիստոսի թուականէն իբր հազար տարի առաջ գոյութիւն ունեցած ըլլալու է։(*) Մեր պարագայի մէջ Յոն նշանաւոր դրագէտ և բժիշկ Իրօքրատ—2300 տարի առաջ — «Բժշկութեան հայրը» կը նկատուի։ Հարկ է ըսել որ այս արհեստը ամէնէն դժուարը կը հանդիսանայ և իր օգտակարութիւններուն չարգը կը կորսնցնէ շատ անգամ յաւելի անյաջողութիւններու պատճառաւ։ Բժշկութիւնը յաջողակ ըլլալու համար, ըստ իս, Տօքթորները մասնաւոր յատկութիւնով մը օժտուած ըլլալու են, այն է թէ... աչքերնուն գտնէ մէկ հատը հեռադիտակի մը պէս քաւական երկնալու և կարենալու է նուրբ խաղովակի մը միջոցաւ։ Այն ատենն աչքերնին մեր քիթէն, բեկնէն և կամ...ականջի ծակէն նեբա խոնարհելով, կրնան ներքին աւերակները տեսնել և տարակոյս չկայ թէ վստահապէս ըստ այնմ կը անօրէնեն։ Ի՞նչ ընեն խեղճ բժիշկները իրենց այս անկարող վիճակին մէջ։ Ժողովուրդը կը պարսաւէ զիրենք «բժշկութիւն չկայ» ըսելով, բայց ես կը պատասխանեմ տօքթօռները. (մաՔանդ երբ իրենց այցեդինը տասը ղրուշի իջեցնեն)։ Պաշտպանողականս ալ շատ պարզ է արդէն։ Պէտք է ըսել որ ամէն հիւանդութիւն անպատճառ իր «չրջանը» պիտի ընէ. իր ծագումէն յետոյ կը սկսի տատիճանաբար յառաջանալ, այսինքն հետզհետէ կը սաստկանայ «բնական ընթացքով» —կարելի չէ երբեք ատոր առաջը առնել— ու յետոյ միւսնոյն կերպով ալ ետ կը դառնայ դէպի ապաքինութիւն։ Ժողովուրդը այս մասին գաղափար չունի գրեթէ, որով հիւանդի համար բժիշկ մը երկու անգամ կանչելէ վերջ, երբ անկէ օգնութիւն մը չտեսնուի, բժիշկը կը փոխէն։ Ինչ որ սխալ համոզում է։ Այսուհանդերձ բժիշկներէն ոմանք ալ մերթութիւն կը գործեն սա տեսակէտով որ, երբ հիւանդութեան «ինչ ըլլալը» գուշակելով չեն ըմբռներ, հարատութիւնին և մանաւանդ նախանձութիւնին չի թոյլատրեր որ ուրիշ արհեստակից մը «քօնսիլիասիօն»ի կանչեն և եթէ ատանկ բան մը ընելու յօժարին իսկ, իրենց համակիր ու բարեկամ տօքթօռը կը կանչեն միայն դան գովելով, փոխանակ կարող բժիշկ մը կանչելու, զոր ի հարկին կը պարաւեն հիւանդին տիրոջը առջեւ։ Այս բանը փորձառութեամբ է որ գիտեմ (ինչպէս ինձ նման շատեր ալ)։ Ուրեմն, ըստ իս, նախամեծար է ընդհանրապէս կանչել այն բժիշկը զոր ուրիշ տօքթօռներ վրայ կը զարնեն։ և կամ թէ բարեկամներու պէտք է դիմել՝ բժիշկի մը նկատմամբ գաղափար առնելու հարկին առջեւ։ Տօքթօռներուն իրենց մէջ ուներած «նախանձը» շատ անգամ դրժբախտ հետեւանք մը ունեցած է—և միւսալ կ'ուենեայ— հիւանդներուն համար և կը ցաւիմ ըսելու որ, մեր հայ բժիշկներուն—ինչպէս կ'երեւի թէ օտարներուն ալ— մէջ նախանձութեան ախտը —իրար չի քաշելը — անբուժելի հանգամանք մը առած է այժմ. (անշուշտ բացառութիւնները յարգելով)։ Թերեւս օր մըն ալ ատոր դեղը... հիւանդները գտնեն։ Ամէն պարագայի մէջ, կը կարծէք որ Տօքթօռներուն համերաշխութեամբ գործելը թէ իրենց և թէ հիւանդներուն օգտակար չի՞ կրնար ըլլալ։ Տեսէք Պոլսոյ արուարձաններէն Ֆէնէրի թաղին Յոյն բժիշկները, ինչ աղուոր արհեստական ընկերակցութիւն մը կազմած են իրենց մէջ։ Միշտ համերաշխութեամբ կը գործեն. երբեք զիրար վար չեն զարներ և իրարու ձեռքէ յաճախորդ խլելու գաղափարէն հեռու կը կենան—ինչ որ արդէն իրենց ազնիւ ընկերակցութեան նպատակն է։

Մարդկային մարմիններու մէջ կան որ շատ անգամ տրամադիր են այս կամ այն ինչ հիւանդութեան։ Բայց ընդհանրապէս մարդուս մարմինը իր բնականէն հիւանդութեան թշնամի է. այսինքն, իր գործողութիւնները կանոնաւոր պատճառը դուրս մղելու կը ջանայ միշտ, կը պայքարի անոր հետ ու երբ հիւանդութեան սասկութիւնը իր գագաթնակէտին հասնի և մարմինը դարեւոյ չարունակել անոր դիմադրելու, այն ատեն հիւանդութիւնը կը յաղթուի և «հաստատակազմ» հիւանդը բժշկութեան ճամբան կը բռնէ։ Հակառակ պարագային—երբ մարմինը չի կարենայ տոկալ—հիւանդը ճամբան կը փոխէ, (ինչ ջանք որ ալ բժիշկը ընելու ըլլայ), և «պապա Դարդէյ»ին, կամ թէ «պարոն Սաթայէլ»ին ընկերակցութեամբ—ալ բանը գիտէ—, կ'ուղղուի դէպի անմահութեան գոլորշիները։ Ահա այս բանիս համար է որ «բժշկութիւն չկայ» կ'ըսեն և ալ մեծ մասամբ ստոյգ է։ Պէտք է ըսել միւս կողմանէ որ, երբեմն հիւանդութիւն մը իր սկզբնաւորութենէն քանի մը օր վերջ տարբեր կերպարանք մը կ'առնէ. զոր օրինակ. «Ենֆլիւենցայ»ով կը սկսի և... «Թիֆօ»ով կը շարունակէ։ Ասոր պատճառը միքրոպներն են որոնք — միշտ ամէն տեղ պատրաստ — մարմինը տկար տեսնելով՝ հալածանքի ասպարէզ կը գտնեն։ Արդ, այս պարագային վրայ ժողովուրդը գաղափար չունենալով, երբեմն տօքթօռները առանց օգուտ կը քաշեն իրենց մէկ արհեստակիցը վար զարնելու համար ու սապէս կ'ըսեն հիւանդին տիրոջ.

—Տէր ողորմեայ. ինձմէ առաջ ելբած բժիշկնիդ «էնֆլիւենցա» է մի ըսաւ ասոր. սանա ինչ կայ չկայ։ Ասիկա չենքով չնորհքով «Թիֆօ» է պապա, «Թիֆօ»։

Եւ հիւանդին տէրը կը պարսաւէ նախորդ բերած տօքթօռը, «բան մը չի հասկցաւ— ինչպէս դիտէք, երբ ասանկ չվացած կիներու հետ գործ ունենայ մարդ, պէտք է միշտ վերապահութեամբ վարուի, որովհետեւ անանկ քարբիսներ կրնան ունենալ, որուն խելք հասցնելը անկարելի է։ Ասիկա մանաւանդ սոսկալի բան է։ Մէկ երկու անգամ շամբանեա բանալ տուաւ, զէթ այսպէսով ինքզինքը ցուցնելու համար։ բայց ի զուր, խորամանկ կինը ուշադրութիւն իսկ չդարձնել կը ձեւացնէր, ուշինչ խնդիրներու վրայ խօսակցելով ընկերին հետ ու միշտ բարձր պահելով իր դիրքը։

—Ով է տիկինին ընկերացողը, հարցուց Շարամով, նախանձ ու զայրոյթ զգալով անոր դէմ։ Ամուսինն է արդեօք։

—Ամուսին չունի, պատասխանեց աւազակը։ Որբևայրի է։ Ողորմած հոգի ամուսինը տեսնելով որ ասանկ հիանալի կին մը ամուսնական լուծի տակ երկար տարիներ տանջելը անիրաւութիւն է, երկու տարուան կենակցութիւնը բաւական համարելով, հրաժեշտի ողջոյնը տուաւ, միեւնոյն ժամանակ չմոռնալով սակայն կնոջը ձգել հաստատեր կալուածներու ահագին չարք մը. որոնց վերմուտովը այսօր աւանչնակարգ կեանք մը կը վարէ տիկինը, թէեւ փակագծի մէջ սա ալ ըսեմ որ մեծամեծ պարտքեր ընելէ ալ չի քաշուիր, կ'ըսեն, և 200,000 ֆրանքնոց մուրհակներ ստորագրելը տեսնողներ գտնուած են եղեր։

—Բայց այդչափ հարստութեանը մէջ ինչո՞ւ դրամի՞ նեղութիւն կը քաշէ, հարցուց հանքատէրը զարմացումով։

—Ո՞վ գիտէ, խելք կը հասնի՞, ըսաւ աւազակը, կը շռայլէ՞, կը մսխէ՞, ինչ կ'ընէ, գոցէ կը խաղայ ալ։

—Անանկ ըլլալու է, եթէ ոչ ծախսելով չի հասնիր այդչափ մեծ գումար մը։

—Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, անսպառ հարստութիւն մը։ Կալուածներուն եթէ մէկ կտորը ծախել ուզէ, պանքայ մը կրնայ հիմնել։

Սրիկան յատկապէս անխմատ բաներ կը խօսէր մատամ տ'Ամօրիօի հարստութեան նկատմամբ։ Մէկ կողմէ դրուատիքը կ'ընէր անոր հարստութեան, միւս կողմէ ալ փոխառութիւններ կ'ընէ, կ'ըսէր, որպէս զի թէ՛ վստահութիւնը գրաւէր հանքատէրին և թէ՛ ականջը լեցնէր անոր, որ երբ աւազակուհին ոեւէ պարագայի մէջ դրամ չորթել ուզէր անկէ, փոխառութեան պատրուակին տակ ուզէր։ Ինչ որ բնականաբար զարմանալի չպիտի թուէր Շարամովի, երբ կանուխէն գիտնար որ տիկինը մերթ ընդ մերթ ասանկ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Այն իրիկուան յաջողութիւնը երկու խօսակիցներուն համար ալ հիանալի էր։ Շարամով բարեբաղդ կը նկատէր զինքը Բարիզի ամէնէն հռչակուած կինը զէթ հեռուէն հեռու տեսած ըլլալուն համար. իսկ աւազակին ուրախութիւնը չափ չունէր, կարճ ժամանակի մը մէջ միլիոնատէրին սրտին մէջ աւազակուհիին նկատմամբ բուռն կիրք մը ու համարում մը արծարծած ըլլալուն համար։

(Շարունակելի)

(*) Վերջերս Գրանսական Լա Բրեսս Մեսիսլ թերթին մէջ շահեկանյօդուած մը եղեւցած է, սեր բժշկութիւնը Քրիստոսի թուականէն իբր 4000 տարի առաջ Եգիպտոսի մէջ գոյութիւն ունեցաւն վրայ կը խօսուէր, զանազան փաստերով։ Բսել կ'ըլլայ որ նախ հին Եգիպտացւոց մէջ այդ արհեստը ծագումնառած է, որոնց հաստատած բժշկական վարժանքներէն օգտուած են յետոյ նախկին Յոյները, որոնք այդ արհեստը աւելի առաջ տարած են։ Այս առաջադրութեան իբր ապացոյց կրնան համարուիլ մասնաւորաբար երեք հին եգիպտական գրութիւններ որոնցմէ մին կը գտնուի Լոնտոն, միւսը՝ Լայդցիի համալարանի թանգարանին մէջ, իսկ երրորդը Գերլինի միւզէին մէջ։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 221

ԿՆՃՈՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ՎԷՊ
ՏԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Է.

Հանքատէրը մատամ տ'Ամօրիօի հասցէին չուղղուած այլաչափ գրութեանները չմտրած՝ աչքը չէր ուզեր բանել գեղանի տիկինին որ երկու ընկերներուն գոյութենէն իսկ անտեղեակ ըլլալ կեղծելով, խիստ խրթին չարժուձեւերով հրամաններ կուտար իրեն ընկերացող երիտասարդին։

—Արդարեւ սքանչելի գեղեցկութիւն, բացագանչեց Շարամով։ Ինչ հիանալի աչքեր, ինչ զրաւիչ դէմք և ինչ չնորհալի կեցուածք։

—Հեռուէ հեռու կարելի չէ այնչափ գնահատել, պատասխանեց աւազակը, անդամ մը մօտէն տեսնելու էք որ հասկնաք։

—Բայց այնչափ անմատչելի կ'երեւայ որ, ըսաւ Շարամով, չիտակը այդպիսի յոյս մը մաքէս չեմ կրնար անցընել։

—Կը սխալիք բարեկամ, կիները անքննելի են, Բարիզի կիները մանաւանդ ո՛չ չափ ունին՝ ո՛չ կշիռ։ Կարելի չէ անոնց մասին կարծիք մը յայտնել, մանաւանդ որ հետապնդումը հրաշալիքներ կրնայ գործել կիներու մասին։ Շարամով հետզհետէ քաջալերուելով աւազակին այս յուսալից տեսութիւններէն, սկսաւ պեխերը ոլորել, ինքզինքը չակուտել, որպէս թէ հշմարտապէս ուշադրութիւնը պիտի դրաւէր դեղանի տիկինին։

Կէս ժամ անցած էր Ժիւլիէթի ներս մտնելուն, սատանորդի կինը, գաղտագողի նայուած քներով մանրամասն կերպով կը հետախուզէր Շարամովի ընթացքը, որուն ամէնէն փոքրիկ շարժումն իսկ աչքէ չէր փախցներ։ Ցարձակումի ժամը եկած էր, վստահ էր որ ընկերը լաւ մը պատրաստած էր հանքատէրը, ուստի ակնարկը դէպի անոնց ուղղեց, որպէս թէ առաջին անգամ կը տեսնար, գլուխովը շնորհալի բարեւ մը տուաւ աւազակին։ Ասիկ մեծ բարեբախտութիւն չէր կրնար սեպուիլ։ Շարամովի ընկերը անմիջապէս ոտքի ցատկեց ու յարգանքներու ամենամեծ չափովը դեռին խոնարհած էր, որպէս թէ աշխարհի ամենամեծ պատիւին էր արժանացեալ։ Ինչպէս որ ինքն ալ ուզեր, Շարամով ոչ մի բան չի հասկցաւ։ Ինչպէս որ ինքն ալ ուզեր, ամենայն ինչ ինքնաբերաբար կատարուե

երկու ամիս յետոյ մարմնային այլեւայլ տառապանքներ կը զգան զորս կը վերագրեն օդին և ջուրին, ինչ որ սխալ է։ Քաղաքակրթեալ միջավայրի խստապահանջ վարմունքներն զիրենք նեղելով՝ մէջտեղ կը հանէ այն ակարութիւնները զորս չէին զգար գաւառային ազատ կանոնքներուն մէջ։»

Ահա ճշմարտութիւնները՝ որոնց համակարծիք պիտի դտնուի անշուշտ ամէն ողջամիտ անձ։

Տարակոյս չկայ թէ, մանկաբարձ տօքթօրը մամիէ մը նախընտրելի է միշտ մեր միջավայրին մէջ։ Բայց — պիտի ըսեն հիմա «էնտիֆ» դասակարգին պատկանող անձերը — բժիշկ-մանկաբարձը թանկ է։ Ահա գաղափար մը որ ենթադրական ըլլալէ չի դադրիր երբեք։ Պէտք է նկատի առնենք մարդկային խիղճը և գիտնանք թէ բժիշկներն ալ «մարդ» են։ Ո՞ր տօքթօրներ կան որոնք բացորոշ այդպէսի մը չեն սահմանած, այլ կ'ընդդիմին ինչ որ այցելու հիւանդը իրենց կուտայ իր նիւթական կարողութիւնը համեմատ։ Հարկ է հոս թուել մի առ մի «ձրի» ծննդաբերութիւնները զորս կ'ընեն—նոյն իսկ կէս գիշերուն— մանկաբարձ-բժիշկները։ Վեհանձնութիւնը այս կամ այն ինչ անձին մենաշնորհը չէ այլ կը վերաբերի ընդհանուր մարդկային ազգին որուն պատուաւոր անդամներէն են նաև Տօքթօրները։

* * *

Ամէն արհեստ անմեղ քաղաքացիներու տեղի կուտայ։ բժշկութիւնն ալ չի խուսափիր այդ պայմանէն։ Ահա հոս պատմեմ զուարճալի «անէքտօտ» մը։

Ըսած բուսական տարուան խօսք է։ Զմռան գիշեր մը, ժամը 6ին միջոցներու երբ սենեակս նստած քանի մը ընկերներու հետ գըզ-խաֆէր կը խաղայինք (խաղի թուղթերով բայց)— յանկապանօք դուռը զարնուեցաւ և պիտ խնդրեցին։ Ամուսնացեալ բարեկամներէս Յակոբ աղան ծառան էր որ յուզեալ ձայնով մը ինձ ըսաւ —չուտ եկուր, տիկինը հիւանդացաւ յանկարծ, կը տառապի սոսկալի ցաւերով։ աղա չուարեր մնացեր է, խելք չ'կայ գլուխը, «դուզում» երթայիր քանի մը բժիշկներ բերէիր մեզի։

Անմիջապէս դուրս նետուեցայ։ կարծես մէկ մէկ զսպանակ կար ոտքերուս տակը։ Այլ ու ձախ վազեցի և քսան վայրկեանի մէջ վեց բժիշկ թափեցի — քուլի պէս — բարեկամիս տունը։ Տիկինը խղճալի ճիչեր կ'արձակէր և Յակոբ աղա՝ խելակորոյս՝ կարող չ'էր բառ մը իսկ արտասանելու։ Բժիշկներուն հրահանգին անսալով ի զուր Չանացի հիւանդութեան նախնական պարագաներուն վրայ պէտք եղած տեղեկութիւնը առնել՝ այնքան տանը մէջ ամէնքն ալ ապուշ դարձած էին հիւանդ կնոջ արձակած ճիչերէն։

Վերջապէս տօքթօրները ամէնքը մէկեանց տառապող կնոջ սենեակը մտան և անոնցմէ մին հիւանդին մօտենալով — որուն փորը ուռեցած էր— հարցուց մեզմ ձայնով։

Տօքթ. Ա.— Ինչ ունիք տիկին, ուր տեղնիդ կը ցաւի։

Տիկինը։—(փորը ցուցընելով) Իշդէ հոս, չ'էք տեսնար կոր... աման աման աման աման աս ինչ տաժանելի ցաւ է....։

Տօքթ. Ա.—(ձեռքը երկնցնելով) Հոս, ըսիք տիկին....

Տիկինը։— (սոսկալով) Աման աման տօքթօր, ձեռք մի դպցընէք.

(Կինը սատիկ չզոռ ըլլալուն չ'էր ուզեր որ ձեռք դպցընէին վրան։)

Տօքթ. Բ.— Բայց ինչպէս կրնանք հանկնալ հիւանդութիւնդ այս ատեն տիկին!!...

Տիկինը։— Աման աման, վրան ձեռք մի դպցընէք տէ ինչ կուզէքնէ ան ըրէք։

Տօքթ. Գ.— Դոնէ ցաւերնուդ տեղը ցոյց տուէք տիկին. փորերնուդ ո՞ր կողմը կը ցաւի կոր։

Տիկինը.— ..... Մէջը.....

Տօքթ. Դ.— Հասկցանք այդպէս ըլլալը։ բայց ո՞ր կողմը. դէպի աջ, դէպի ձախ, դէպի քիչ մը վե՞ր, դէպի քիչ մը վա՞ր.....

Տիկինը։— Ամբողջովին, չ'է՞ք հասկնար կոր «պէ ճանըմ».... աման աման աման.....

Ասոր վրայ տօքթօրները, հապճեպով գործ չ'տեսնալու համար, հիւրանոց քաշուեցան ուր սկսան նախնական «քօնսիլիումասիօն»ի մը։

Տօքթ. Ա.— Սէ՛քօճ ֆա պիզան մօճ շեռ

Տօքթ. Բ.— Այո, չատ տաբօրնակ պարագայ. բայց ըստ իս ասիկա ֆօլիֆ նեֆրէքիֆ (1) ըլլալու է.

Տօքթ. Գ.— Ձ'է չ'է, ֆօլիֆ հեբաբիֆ (2) է....

Տօքթ. Դ.— Շատ սխալ. ասիկա բէարիբօնիֆ (3) կ'երեւայ.

Տօքթ. Ե.— Մէ ճօճ մօճ շեռ, սեբիւն կասբրայմի (4) եկիւ։

(1) Պեօվրէկ սանիրսը.

(2) Քարանիֆէր (լեարդ) սանիրսը.

(3) Փարի ուռեցք և որուն մէջ ջուր կը ժողովի.

(4) Միտէ սանիրսը.

Տօքթ. Զ.—Առանց չօշափելու չենք կրնար որոշել։

Տօքթ. Ա. — վուզ-ավէ ռէզօն մօճ շեռ...

Նոյն միջոցին դուռը զարնուեցաւ և դրացիներէն 75նոց կէս-պառաւ կին մը — որ շատ մը զաւակներու և թոռներու տէր է եղեր — ներս մտնելով,

—Պէ՛ ճանըմ ինչ կայ ատ խըտար բաթըրտրյի — ըսաւ զարմանօք— իմին տեղս ըլլար նէ ինչ պիտի ընէր։ Կեցէք նայիմ։ Սա հիմակուան «ճահիլները» հիչ պան տեսած չունին քի, աշքս էլլա...։

Ու չիտակ հիւանդին սենեակը գնայ։

Միւս կողմէ Յակոբ աղա, ապուշ վիճակի մէջ, հիւրանոց գալով բժիշկներուն ըսաւ.

—Ինչ պիտի ըլլայ ասիկա, պէտք եղածը չուտ ըրէք, աման տօքթօրներ։

Տօքթ. Բ.—Շնչակը խօսելու համար ես աղէկ չեմ տեսնար կոր հիւանդը...

Տօքթ. Գ.— Մեզի կը մամտայնէ կոր...

Տօքթ. Դ.—Ուսկից ալ այդ հիւանդութիւնը վրան եկեր է խեղճին։

Տօքթ. Ե.—Վիճակը շատ ծանր է, բայց պիտի աշխատինք, ամէն ջանք ի գործ պիտի դնենք, հոգ մի ընէք դուք։

Յակոբ աղա. — (Ձեռքերը գլխուն զարնելով.) Աման ինչ կ'ըսէք կոր, տօքթօրներ... բարով խերով չկարգուէի հէմէն... աս ինչ փորձանք բացուեցաւ գլխուս...

Ու յուզումէն Յակոբ աղա կնոջը քով վազից բոլորովին այլայլած։

Մինչ տօքթօրները կը պատրաստուէին կրկին անգամ հիւանդին սենեակը երթալով վերջին քննութիւն մը կատարելու, յանկարծ կնոջը ճիչերը դադրեցան։ Կատարեալ լռութիւն մը տիրեց. այնպէս կարծեցինք որ հէգ կենը վերաւ...։ Ամէնքս ալ խոր տրտմութեան մը մատնուեցանք. ոչ ոք կը խօսէր։

Մէկ երկու վայրկեան յետոյ տանը ծառան — Սմբատ — հիւրանոց վազելով մեզ ըսաւ քմահիծաղով.

—Աչքերնիդ լոյս, հանըմս մանչ մը ծնաւ...

Տօքթօրները ապշելով իրարու երեսնայեցան, ու ես ծառային բարկանալով երեսն ի վեր պօռպռի.

—Ծօ թշուառական տղայ, քանի անգամ հարցուցի քեզի հանըմիդ ասանկ յանկարծական հիւանդանալուն պատճառը. ղալի ըլլալը ինչո՞ւ չըսիր...

—Ինչ ընեմ, աղա, խելք մնացե՞ր էր որ գլուխս, ապուշ դարձած էի։ Ցաւը յանկարծ բռնեց. ծննդաբերութեան մը չէր սպասուեր տակաւին, ուրեմն այլայլեցանք և կարծեցինք թէ տարօրինակ ցաւի մը ենթակայ եղած էր։

Դրացի կէս-պառաւ կինը — որ շատ փորձառու էր — մեծ դեր խաղաց այդ դիշերը։

Յակոբ աղա հիւրանոցէն ներս մըտաւ. ալ խելքը գլուխը եկած էր։ Խօսքը բժիշկներուն ուղղելով ըսաւ զուարճութեամբ.

—Էյ տօքթօրներ, սա ձեր կարեւոր «քօնսիլիումասիօն»ին հակառակութիւնը ինչ բանի վրայ կը դառնար արդեօք. ես ալ հասկնամ քիչ մը։

Տօքթ. Բ.—Օհ ոչինչ, լոկ գիտական էր։ Ես կ'ըսէի թէ աղջիկ մը պիտի ծնի, մինչդեռ Տօքթ. Գ. մանչ մը ըլլալուն վրայ կը պնդէր։ Միւս կողմանէ Տօքթ. Դ. որձեւէգ մը ծնելուն գաղափարը կը յայտնէր։

Տօքթ. Դ.—Ինչ որ է, Յակոբ էֆէնտի, աչքդ լոյս, խերը տեսնաս մանչուդ։

Տօքթ. Ե.—Բարի պատգ զաւակ ըլլայ, Յակոբ պէյ։

Տօքթ. Դ.— Աստուած ամուր ձեռօք պահէ։

Տօքթ. Զ.—Փեսութեան պակը պագնես։

Տօքթ. Ա.—Թոռներու տէր ըլլաս։

Յակոբ աղա.— (Փպտելով). Շնորհակալ եմ, մերսի, տօքթօրներ։

Բժիշկները «լոհոսայ»ին սենեակը երթալով պէտք եղած խնամքները տարին, որմէ յետոյ մէկ մէկ «լօհօսա չէրպէթի» խմեցին ու երկերկու մէֆիա դրպանելով հեռացան։ Մինչ բժիշկները կ'երթային, Յակոբ աղա տանը դուռը եռեւնուն գոցած միջոցին զարմանօք ըսաւ.

—Էյէր շու տօքթօրար պիր չէյ անընդլաբսա պէն պու պըյըքլարը Թըրկէրիմ։

Դեռ անցեալ օր էր տեսայ զուարթամիտ Յակոբ աղան և... տակաւին պեպերը չէր ածիլած։

Հէգ բժշկոյ Ֆիւն։

ՊԱՒՂՈՍ

ԱԶԴ.— Պարտիզակ գիւղախումբին նախորդ մայ-քեսթիպի Եսարի Հայրէտան էֆ. Ոստիկանութեան Դրան դիմացը գրասենեակ մը բացած է, ուր կը խմագրուին ամէն տեսակ աղերսագիր և այլ պաշտօնական գրութիւններ։ Դաւառներէ ալ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին և հարկ եղած դիւրութիւններ կը տրուին։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ. — Անգլիական թերթերը խօսելով Լատուրա թագաւորին Վիեննա այցելութեան վրայ, կ'ըսեն թէ Եւրոպական Պատմութեան մէջ նշանակելի իրողութիւններէն մին է Աւստրիոյ կենսականութիւնը։ Գերմաններէն, Ֆրանսացիներէն յաճախ պարտուած ճակատամարտի դաշտերուն վրայ, հաստատեան խիստ պայմաններու տակ մրցանելու ստիպուած, հորդրդարանական ներքին գժտութիւններու նշաւակ, մէն մի ճախողուածէ վերջ մեղմ բայց անդիմադրելի կորովով վերակենդանացած է։ Աւստրիոյ կենսականութիւնը երեւան եկաւ մանաւանդ արդի կայսր երկարատեւ իշխանութեան օրերուն։ Երբ 55 տարի առաջ Աւստրիոյ գահը բարձրացաւ տասնը ութը տարեկան հասակին մէջ, Աւստրիա և Մաճառաստան շատ ինկած վիճակի մէջ էին։ Զանազան ներքին խնդիրներ կային։ Դեռատի Վեհապետին բանակները պարտուեցան Մաճառ զօրավարներէն, Ռուսիոյ աջակցութիւնը կը խնդրէր Մաճառներուն յաղթելու համար։ Տասը տարի վերջ իր բանակները Ֆրանսացոց դիմադրելու պարտաւորուեցան Իտալիոյ մէջ, և Մաճէնթան ու Սոլֆերինոն դեռ չմոռցուած, Բրուսիացիք Վիեննայի դուռներուն մօտեցան իրենց պայմանները ընդունել տալու համար։ Բայց այսօր Աւստրիա մեծ և ծաղկեալ Տէրութիւն մնալ է։ Իր վերակենդանացման մեծագոյն ատաղը եղած է արդի Վեհապետը, որ լիովին ունի կառավարելու արտակարգ կարողութիւնը, որուն համար իր գերդաստանը միշտ նշանաւոր հանդիսացած է։ 1867ին Աւստրիոյ և Մաճառաստանի միջեւ կնքուած Պեսական Պայմանագիրը իր ոյժը կը պահէ չնորհիւ Ֆրանց Եսէֆ կայսեր իմաստութեան, խոհականութեան և ճարտար վարչութեան։ Եւ այսօր ալ դարձեալ Ն. Վեհափառութիւնն նոյն Պայմանագրին դժուարութիւնները բառնալու կը ջանայ Բէյթայի մէջ։

ՄԱՐՍԱՑԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ.— ՐԱՆԱՏԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Անգլ. կառավարութիւնը հրատարակեց Սպիտակ Տետրակ մը, որ կը պարունակէ գերման մաքսային սակացոյցին նկատմամբ կատարուած թղթակցութիւնը։ Ցաւելուածական մաս մըն է ասիկա այն պաշտօնաթուղթերուն զորս հրատարակեց Անգլիոյ արտաքին գործոց Պաշտօնարանը Յուլիս 14ին։ Սպիտակ Տետրակին առաջին էջին վրայ գրուած է Լանտոնի Բանատանան ընդհանուր ներկայացուցիչ Լորտ Սթրէթքօնէի նամակը ուղղեալ Բանատայի վաճառականութեան նախարար Սըր Ռ. Բարթրայթի։ Լորտ Սթրէթքօնէ կ'ըսէ.— «Պ'տաք է որ բողոքիմ Գերմանիոյ գործողութեան դէմ։ Օգս. 1էն վերջ սկսած ենք Գերմանիան ուրիշ օտար երկիրներու պէս համարիլ մաքսային տեսակէտով, և իրաւունք ունինք նոյնորինակ վարմունք յուսալու իրմէ։ Մեծին Բրիտանիոյ և իր Դաղթավայրերուն հետ մեր մաքսային սակացոյցը պարզապէս ներքին քաղաքականութեան գործ մըն է, արտաքին քաղաքականութենէն անջատ։ Տեսայ Զէմպրլէյնը, և կարծեմ թէ բրիտանական կառավարութիւնը պիտի աջակցի մեր բողոքին։» Բանատայի կառավարութիւնը հետեւեալ կերպով պատասխանեց։ — «Կացութիւնը ճշդիւ զարգած էք։ Եթէ Զէմպրլէն կ'աջակցի, բողոքեցէ՛ք։» Լորտ Սթրէթքօնէ գրեց Դաղթային Պաշտօնատան, խնդրելով որ դիտողութիւններ ըլլան գերմանական կառավարութեան, որպէս զի հետառնէ այն որոշումը, որուն համեմատ Բանատա Յուլիս 31էն սկսեալ դուրս կը ձգուի ամէնէն աւելի նպաստաւորեալ ազգին պայմանէն, որ առեւտրական պայմանագրութեան համեմատ պէտք է տարածուի Անգլիոյ և բրիտանական կայսրութեան միւս մասերուն։ Մր. Զէմպրլէն խնդիրը պարզեց արտաքին գործոց պաշտօնարանին. — Եթէ ըսուածը ստոյգ է թէ Գերմանիա ամէնէն աւելի նպաստաւորեալ ազգին պայմանը կուտայ ուրիշ Տէրութեանց գաղթավայրերուն, որոնք մայր հայրենիքին արտադրութեանց մաքսային մասնաւոր դիւրութիւններ կուտան, Մր. Զէմպրլէն չի հասկնար թէ գերման կառավարութիւնը ի՞նչ իրաւամբ կը պահանջէ որ Անգլիոյ գաղթավայրերը նոյն դիւրութիւնները տան իրեն ինչպէս կուտայ Անգլիոյ՝ իրենց բնիկ երկրին, և ուրախ պիտի ըլլայ եթէ Լորտ Սալզպրրի գերման դեսպանին հետ տեսակցի այս մասին։ Մր. Զէմպրլէն կը յայտարարէ նաեւ թէ, որովհետեւ Գերմանիա շատ աւելի վաճառք կ'արտածէ դէպ ի Բանատա, քան այս վերջինը դէպ ի Գերմանիա, գերմանական շահերուն հակառակ է որ Բանատան արտադրութեանց դէմ տարբերական մաքսեր հաստատէ, և մաքսային պատերազմ մը գրգռէ։» Սպիտակ Տետրակը կը պարունակէ նաեւ զանազան զեկուցումներ Պերլինէ, և Բանատայի և Անգլիոյ կառավարութեանց միջեւ 1899, 1900, և 1901 տարիներուն, գերմանական ծանր մաքսերուն համար և նպաստաւորեալ ազգին պայմանէն Բանատան դուրս ձգուելուն համար։ Կը պարունակէ նաեւ թղթակցութիւնը Բանատայի վարչապետ Սըր Ռիչիքրիտ Լոռիէի և Բանատայի դերման կայսերական հիւպատոսին միջեւ, 1901 դեկտ.ին։ Այդ թղթակցութեան նիւթը կը հասկցուի Սըր Ռիչիքրտի մէկ նամակին հետեւեալ հատուածէն. — «Որպէս զի մեր մէջ ո և է թիւրիմացութիւն չգտնուի, հարկ է որ երբեմն երբեմն կատարելապէս հասկցնենք թէ մենք Գերմանիոյ կուտանք նպաստաւորեալ ազգին պայմանը, ինչպէս տուած ենք Ֆրանսայի։ Բայց եթէ ուրիշ ո և է երկրի հետ նոր պայմանագրութիւն մը կնքելու ըլլանք, չենք կրնար նոյն պայմանները գործադրելի ընել նաեւ Գերմանիոյ, մինչեւ որ Գերմանիա տայ մեզի ինչ որ կ'ընդունինք մեզի հետ բանակցող ուրիշ երկրէ մը։» «Նպաստի փոխարէն նպաստ, ահա այս սկզբունքին վրայ որոշած ենք գործել», կը գրէ Սըր Ռիչիքրտ նոր նամակի մը մէջ, ուղղեալ գերման հիւպատոսին, որ յայտարարած էր թէ Գերմանիա նպաստաւորեալ ազգին պայմանը չէր կրնար տալ Բանատայի։ Սպիտակ Տետրակին մէջ կայ նաեւ Ցիւռիխայի Բանատայի Արիս էֆ. Ֆէռճեանի։ կայս. Պէրաթը այս օրերս պիտի դրկուի Պաղատա։

ԽԱՌՆ Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Հորդրդարանին մէջ։ Կրօն. Ժողովականներկայ էին Տ. Տ. Գրիգորիս արք. Յովանէսեան, Վահրամ արք. Մանկունի և Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրեան։ Իսկ Բաղ. Ժողովէն Տիգրան Եուսուֆեան, Մկրտիչ Ա. սասեան, Գրիգոր Խտրեան, Տիգրան Տէր Ներսէսեան, Սեպուհ Տէմիրճիպաշեան և Մինրան Սեթեան էֆէնտիները։

Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1.— Թէեւ Երուսաղէմէն եկած էին գրեր. բայց Ժողովը սպասելով իր վերջին որոշմանց պատասխանին, յետաձգեց անոնց նկատառութիւնը։

2.— Ժողովը ըստ վարչական նախկին որոշման կազմակերպեալ որոշեց Ռումանիոյ առաջնորդական վիճակը, առժամանակեայ Պատր. Փոխանորդ կարգելով Պրուսայի առաջնորդ Տ. Արշարունի եպս.ը որ երթայ և իրաց վիճակը քննելով, կարեւոր տեսածը սահմանէ, թեմերը կազմակերպէ և հովուէ նոյն տեղերը, իր վրայ պահելով Պրուսայի առաջն.ի պաշտօնը։

3.— Ժողովը տեղեկանալով որ Պուքրէշի եկեղեցիին մէջ Ս. Աստուածածնայ տօնին ժամերգութեան առեն անկարգութիւն մը պատահած է և արարողութիւնները ընդմիջուած են, ցաւ յայտնեց այս եղելութեան համար և պարտաւելի գտաւ անոր հեղինակները և որոշեց միանգամայն, Ռումանիոյ նորընտիր Պատր. Փոխանորդին յանձնել որ եղելութիւնը քննէ և հեղինակները ցոյց տայ որպէս զի զրկուին ընտրողական և ընտրելութեան իրաւունքներէ։

4.— Սվերդի առաջնորդ Փաւէն վարդապետ տեղւոյն Գաւառական վարչութիւնը կազմակերպած և արդիւնքը տեղեկագրով մը յայտագրած ըլլալով, Ժողովը քննեց տեղեկագիրը և դիտելով որ տեղական հանգամանաց պատճառաւ ընտրութիւնը բացառիկ ձեւով մը կատարած էր, որոշեց իբրեւ առժամանակեայ Գաւառ. վարչութիւն վաւերացնել զայն։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը յարաբերական խնդիրներով։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Հորդարդը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ կարգ մը հայուական և մասնակարարական խնդիրներով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ Պատր. Փոխանորդ, Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան՝ որ Օգս. 5ին մեկնած էր Վառնայէ, նոյն իրիկուն Պուրկազ հասաւ։ Օգստ. 10ին Ժողովգումարեց։ներկաները ընդունեցին առաջնորդութեան պէտքը և քուէարկեցին տարեկան 300 ֆր.ի գումար մը առաջնորդական ծախսուց մասնակցելու համար։ Օգս. 17ին պատգամաւորի քուէարկութիւնը կատարուելով, ընտրուեցաւ Տ. Յովհաննէս Ոնճեան։ Ամսոյս 14ին Տ. Վահան Ծ. Վ. մեկնեցաւ Սլիվէն և հոն ալ Ժողով գումարելով, առաջնորդական ծախքի համար 250 ֆր. կը

Շուէյտ-Նորվեկիա.—Բիօրնսըն։

Ռումանիա.— Բարմէն Միվա։

Յունաստան.— Եորկոս Սուրէս։

Աշխարհի չրջանը ընելու համար անցնիք Ասիա։

Ճապոն.— Ֆուքուչի Կէն Իչիրо։

Միացեալ Նահանգները.— Բուզվելթ, Մարք Թուէն։

Պրազիլիա.— Օլավօ Գիլաք։

Արժանթին.— Բարլօս Կիտօ Ի Սրանս։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, Սեպտ. 8. — Վիլհէլմ կայսր ամսոյս 18ին հոս պիտի հանի։ Կայսրանին մէջ պիտի ընդունուի Ֆրանց—Եօզէֆ կայսրէն և արքիդուքսերէն։ Սեպտ. 20ի իրիկունը պիտի մեկնի։

ԼԻԶՊՈՆ. — Անգլիոյ թագաւորը անգլիական նաւատորմիղ ծովակալ անուանեց Բորդուկալի թագաւորը։

ԲԷԾԹԱ. — Նախարարական տագնապը միշտ անորոշ վիճակի մէջ կը մնայ։ Մ. Սէլ, որուն կարծիքն հարցուած էր, մերժեր է նոր դանդիզը կազմելու պաշտօնը։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ֆրանց—Եօզէֆ կայսրը Լոնտոն պիտի երթայ յառաջիկայ Նոյեմբերին։

ՀՌՈՄ.— Ռուսիոյ Զարն ու Զարուհին, Հռոմ այցելելէ վերջը, Նաբոլիի մէջ ներկայ պիտի գտնուին նուագահանդէսի մը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ Ազգ. վարժարանին շինութիւնը արտօնող Կայս. Պերաթը Մէարիֆի. պաշտօնական կողմէ, երեկ յանձնուեցաւ Պատրիարքարանի Ս. գործակատար Արիս էֆ. Ֆէռճեանի։ կայս. Պէրաթը այս օրերս պիտի դրկուի Պաղատա։

ԽԱՌՆ Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Հորդրդարանին մէջ։ Կրօն. Ժողովականներկայ էին Տ. Տ. Գրիգորիս արք. Յովանէսեան, Վահրամ արք. Մանկունի և Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրեան։ Իսկ Բաղ. Ժողովէն Տիգրան Եուսուֆեան, Մկրտիչ Ասասեան, Գրիգոր Խտրեան, Տիգրան Տէր Ներսէսեան, Սեպուհ Տէմիրճիպաշեան և Մինրան Սեթեան էֆէնտիները։

Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1.— Թէեւ Երուսաղէմէն եկած էին գրեր. բայց Ժողովը սպասելով իր վերջին որոշմանց պատասխանին, յետաձգեց անոնց նկատառութիւնը։

2.— Ժողովը ըստ վարչական նախկին որոշման կազմակերպեալ որոշեց Ռումանիոյ առաջնորդական վիճակը, առժամանակեայ Պատր. Փոխանորդ կարգելով Պրուսայի առաջնորդ Տ. Արշարունի եպս.ը որ երթայ և իրաց վիճակը քննելով, կարեւոր տեսածը սահմանէ, թեմերը կազմակերպէ և հովուէ նոյն տեղերը, իր վրայ պահելով Պրուսայի առաջն.ի պաշտօնը։

3.— Ժողովը տեղեկանալով որ Պուքրէշի եկեղեցիին մէջ Ս. Աստուածածնայ տօնին ժամերգութեան առեն անկարգութիւն մը պատահած է և արարողութիւնները ընդմիջուած են, ցաւ յայտնեց այս եղելութեան համար և պարտաւելի գտաւ անոր հեղինակները և որոշեց միանգամայն, Ռումանիոյ նորընտիր Պատր. Փոխանորդին յանձնել որ եղելութիւնը քննէ և հեղինակները ցոյց տայ որպէս զի զրկուին ընտրողական և ընտրելութեան իրաւունքներէ։

4.— Սվերդի առաջնորդ Փաւէն վարդապետ տեղւոյն Գաւառական վարչութիւնը կազմակերպած և արդիւնքը տեղեկագրով մը յայտագրած ըլլալով, Ժողովը քննեց տեղեկագիրը և դիտելով որ տեղական հանգամանաց պատճառաւ ընտրութիւնը բացառիկ ձեւով մը կատարած էր, որոշեց իբրեւ առժամանակեայ Գաւառ. վարչութիւն վաւերացնել զայն։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը յարաբերական խնդիրներով։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Հորդարդը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ և զբաղեցաւ կարգ մը հայուական և մասնակարարական խնդիրներով։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ Պատր. Փոխանորդ, Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան՝ որ Օգս. 5ին մեկնած էր Վառնայէ, նոյն իրիկուն Պուրկազ հասաւ։ Օգստ. 10ին Ժողովգումարեց։ներկաները ընդունեցին առաջնորդութեան պէտքը և քուէարկեցին տարեկան 300 ֆր.ի գումար մը առաջնորդական ծախսուց մասնակցելու համար։ Օգս. 17ին պատգամաւորի քուէարկութիւնը կատարուելով, ընտրուեցաւ Տ. Յովհաննէս Ոնճեան։ Ամսոյս 14ին Տ. Վահան Ծ. Վ. մեկնեցաւ Սլիվէն և հոն ալ Ժողով գումարելով, առաջնորդական ծախքի համար 250 ֆր. կը

քուէարկեն, իսկ քուէներու առատութեամբ պատգամաւոր կ'ընտրեն Տ. Սարգիս Բաղչանը։

ԿԻՐԱԿԻ առաւօտ՝ Դպրաց Դասուն խնդրանօք Երզնկայի առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեան Սամաթիոյ Ալթը-Մարմուռ թաղի Գլխաղբ. Ս. Յակոբ եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանելով, հանգուցեալ դպրաց համար պաղատանք կատարեց, և Ի ներիայութեան բարեպաշտաւորաց, Սողոմոնի «Հաւատք եւ ողորմութիւն Ի՛ջէն մի պակասցին» իմաստալից խօսքը բնաբան առնելով, յատակ և դիւրըմբռնելի ոճով քարոզեց և մխիթարեց հոգեւորապէս, որոնց նաև այս աշխատաւորաց յիշատակը որոնք մէյ մէկ կերպով օգտակար եղան են, հրաւիրելով ներկաները հետեւիլ անոնց օրինակին, օժանդակել թարգի կրթական և եկեղեցական հաստատութեանց։ Խիստ քաղցր և հոգեմայլ կին երգեցողութիւնները, որոնց գովելի եղանակներուն մասնակցիլ Սամաթիոյ և մօտ թաղերի դպիրներ։ Պատարագէն առաջ ի պատիւ Ս. Հոր դպրաց դասը համաձայն արքան դասի հովանաւոր մինոլորտի տակ՝ ներկայ դպիրք և նորակազմ կրթական մասնաճիւղի անդամք ևս պատուասիրուեցին վերջ, Ս. Հոր կրկին Օրհնութեամբ սոյն յիշատակի հանդէսը փակուեցաւ։

ԻՒՍԿԻՒԴԱՐի աղքատախնամք առնչի օրուան նստին մէջ իր դիւանը կազմած է հետեւեալ կերպով։ Մինչեւ ի՞նչ, Պէզազեան (Ատենապետ), Վահան ի՞նչ, Փափազեան (Ատենադպիր), Տիգրան ի՞նչ, Գրլրճեան (գանձապետ), Բարթամ ի՞նչ, Պէրպէրեան (Մասնակարար)։

ԿԻԼԻՈՅԼՈՒԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյն անօրէնութեան ցիչ էֆ. Բարանեան, Վահ. կայսեր Գանակուեցեան տարեդարձին օրը ընկերանալով կառավարչի փոխանորդ Պիլլօռ պէյի կառավարական պաշտօնատունը երթալով չնորհաւորեր է վեհափայլ կառավարիչ փաշան։ Ազգ. վարժարանի ուսանողները գեղեցիկ երգեր երգեր են Վեհ. Սուլթանին ձօնուած։ կառավարիչ փաշան գոհունակութիւն յայտներ է Բարանեան էֆ.ի բարեկրթութեան համար։

Ս. ԳԷՈՐԳ ՊՈՒՍԼԻ ԵՒ ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԻԶՄԻՐ, Օգս. 25

Պ. Գէորգ Պուսլի որ փաստաբանութեամբ և հանրային վեճերով զբաղելով հանդերձ, լրագրական խմբագրականներ աչ կը գրէ տեղւոյս ֆրանսերէն Լա Բէֆորմ լրագրին, անոր եաները ալքիրականութեան վրայ թարգմանակ և գեղեցիկ յօդուած մը հրատարակած էր նոյն լրագրին մէջ։

Ֆրանսայի Ժողովրդական և ծանր վիպասաններէն Պ. Ժորժ Օնէ այս օրերս նամակ մը ուղղած է Պ. Գէորգ Պուսլիին, ուր այդ յօդուածը կարդացած ըլլալուն կը չնորհաւորէ և իր կատարեալ չնորհակալութիւնը կը յայտնէ Հայ գրողին, որ «Ժորնի (ալքոլ) վասանակն» անուն իր նոր գործը գրաստատեր էր նոյն գրութեան մէջ։ Պ. Գէորգ Պուսլի պատասխանած է ֆրանսական վիպասանին որ, երջանիկ կը սեպի ինքզինքը իր նամակին արժանացուցուելուն և թէ Պ. Ժորժ Օնէ անմամբ հիացողներ ունի ոչ միայն Եւրոպայի այլ Ասիոյ մէջ ալ. և թէ ինքը վիպասանին ամենէն մեծ և անկեղծ հիացողներէն մէկը ըլլալով՝ պարտ կը համարի Արեւելքի Մամուլին մէջ անոր գործերը ծանօթացնել։

ՍՏԵՓԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԷ ԿԸ ԳՐԷՆ ՄԵԶԻ.— Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին 10 հատ քահանայ ունի։ Երկուշաբթի իրիկուն եկեղեցիին ծանամբութիւնն էր։ Ժամերգութեան առաջին զանգը կը զարնուի, ժողովուրդը եկեղեցի կուգայ բայց դժբախտաբար քահանայ չկայ։ Ժողովուրդը իզուր կսպասէ։ ի վերջոյ լուսարարը ժողովուրդին դառնալով կըսէ «ինչ կսպասէք ելէք գացէք. քահանայ չիկայ որ արարողութիւն կատարուի։» Ժողովուրդը կը ցրուի այդ օր իրիկուան ժամերգութիւն չկատարուիր։ Եկեղեցիին Աւագերեց Հայր ալ որ Կրօնական Ժողովին անդամ է Այսթէֆանոս օգափոխութեան գացած ըլլալով քահանաներուն վրայ հոգով մը ըլլալով չիկայ. ասոր համար Սրբազան Պատրիարք Հօր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք։

Երեկուան Յովակիմայ և Աննայի տօնախմբութեան առթիւ մինչ Պարիզեցի քաղաքական փոխանորդ Դարբիէ եպիսկոպոս պատարագիչ էր, սպասարկութեան համար միայն մէկ քահանայ կը գտնուէր

ցիկեցին որ դաւառական գիւղի մը կիսգեցիին երեւոյթը առած էր։

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Քահանաներու վրայ շատ մը բաներ գրուած ու խօսուած են, այնպէս որ ալ ճանձրացած ենք անոնց մեղադրելի ընթացքներուն վրայ ծանրանալէ։ Շեմակը մեր հաւատալը չիգար թէ 10 քահանաներէ մէկ հոգի գոնէ ներկայ կրնայ արարողութեանց, որոնք չեն կատարուիր այդ պատճառով։ Ասիկայ ցաւալի է և անվայել։ Եթէ քահանաները իրենց խղճի ու բարոյական պարտականութիւնը չեն ճանչնար, եթէ չեն լրացեր եկեղեցական Օրէնքները և նիզականը կը փնտռեն, լա՛ւ. բայց եթէ քիչ մըն ալ նիզականը խորհէին, դարձեալ չպիտի գործէին այս զեղծումը. եկեղեցին չունայ մը եթէ նկատենք իսկ, ո և է խանութպան —քահանայ—պէտք չէր որ անկէց բացակայ գտնուէր, որովհետև օրականը պիտի կորսնցնէր...։ Մեր քահանաները գոնէ այդչա՞փ ալ չուզեցի մարդ չեն. մեղք որ այդ ճամբէն եկեր են։

Տէր Խաչագիր

Աղքատախնամիս Տնօրէն Խորհուրդը կը փութայ իր չնորհակալիքը մատուցանել առ Ազն. Միհրան էֆ. Մ. Մխչեան, որ հաճեցաւ իր յաւէտ ողբացեալ սիրեցեալ հօր յիշատակին համար նուիրել Աղքատախնամիս կարօտեալց 360 դահեկան։ Նոյնպէս Խորհուրդս իր չնորհակալիքը կը յայտնէ առ Ազն. Տիկին Մաքրուհի Իբրանոսեան որ ըստ իւր բարեսէր սովորութեան հաճեցաւ այս անգամ ևս նուիրել 60 դահեկան ի նպաստ Աղքատախնամիս կարօտելոց, որոց երախտագիտութիւնը խտացնելով բարեսէր նուիրատուաց։

Մնամք յարգանօք

Տնօրէն Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Ե. ՄԿՀՏԷՐԵԱՆ Մ. ԲՀՀ. ԱՇԵՆԱՆ

ՍԿԻՏԱՐԻ ՆՈՐ ԹԱՂԻ ԹԱՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

Պարո՛ն

Նախ սա ըսեմ թէ, հակառակ սովորութեանս մէկ քանի բարեկամաց թախանձանքին վրայ, ձեմարտաստեր ծածկանունը գործածած եմ։ Եթէ չէք ուզեր ճանչնալ զիս, պիտի ստիպուիմ իմ անունովս և մականունովս երեւնալ, ինչպէս ըրած եմ ուրիշ անգամ, որպէս զի սխալ հասցէի չուղղէք ձեր խօսքերը։

Պարո՛ն, երէկուան Սուրհանդակի մէջ ձեր դրած փրփրալից տողերէն կը հասկացուէր որ, զայրոյթի անսանձ զգացում մը պատած է զձեզ, և քանի մը սիմիստ խօսքեր իրարու քով չարելով կը կարծէք պատասխանած ըլլալ յաղուած խնդրի մը, որ զուտ ճշմարտութեան և օրինապահութեան չուրջը կը դառնայ։ Ստուիլեն, ուկայական ղեկիմ հաճիւ, վատոգի թեյադուրիւն, պղտար ջուրի մէջ ձուկ որսալ, անտեղի եւ անմիտ արուում, սուտ ու փուտ տուիր, անաւարիկ ասունք են ձեր երեկուան պատասխանին ամբողջ պարունակութիւնը։ Բայց ի՞նչ կ'ելլայ ասկէ. մենք ալ միւնոյն չափով ու քանակով և ասկէ կրկնապատիկ աւելի խստութեամբ բառեր կրնայինք գտնել ձեր հացէին, բայց ի՞նչ օգուտ ասանկ պարապ խօսքերով ժամավաճառ ըլլալէ։ Մինթէ քիչ չատ քաղաքակրթուած մարդու մը բերանին կը վայելե՞ն այս կարգի ասացուածներ և բացառութիւններ։

Հիմա, առանց փախուստի միջոցներ փնտռելու պատասխանեցէք սա՝ ճշմարտութիւններուն։

Ա. Դպրոցին հոգաբարձութիւնը այս պահուս կազմալուծեալ վիճակի մէջ է, թէ ոչ։

Բ. Թաղ. Խորհրդարանին մէջ բացարձակ մեծամասնութեան մը որոշումները գիւանին կողմէ գործադրելի՞ են թէ ոչ։

Ասաւորիկ բուն խնդիրը աս երկու՝ քն է։ Ի՞նչ հարկ ասդին անդին քաշքշել և անպատեհ խօսքեր ըսել։ Բոլոր թաղեցիք ինչպէս կը յուսանք թէ դուք ալ կը վկայէք թէ այսօր Հոգաբարձութիւն անունով մարմին մը գոյութիւն չունի Իսկիւտարի Ենի Մահալլէի թաղին մէջ (*)։ ասիկա լմնցաւ։

Օրէնքը յարգող ամէն մարդ, ինչպէս նաեւ կը յուսանք թէ դուք ալ կը վկայէք թէ՝ Հոգաբարձութիւն մը ընտրելու իրաւունքը մի միայն Թաղ. Խորհրդոյ կը պատկանի, որ ըստ օրինի մեծամասնութեամբ կ'ընտրէ զայն։ Արդ՝ քանի որ Թաղ. Խորհուրդը ըստ օրինի գումարած մէկ նստին մէջ ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆ որոշումով ընտրած է Հոգաբարձութիւն մը, ա՛լ բոլորովին դատարկաբանութիւն չէ, ելլալ խծբծանքներ ընել ու ըսել թէ «եթէ իրապէս օրինական մեծամասնութիւն մըն ալ կենար, դիւանը իրաւունք ունէր անոր տուած որոշումը չը գործադրելու, քանի որ ապօրինի գըտած է զայն»։ ասկէ միամիտ խօսք մը կարելի՞ է ըսել։ Ի՞նչպիսի դիւան կ'ըլլայ ան, որ իրաւունք կ'ունենայ եղեր Թաղ. Խորհուրդին մեծամասնութեամբ տուած որոշումը չգործադրելու։ Այդ պարագային մէջ մեծամասնութիւնը ի՞նչ կ'արժէ, քուէն ի՞նչ կ'արժէ, որոշումը ի՞նչ կ'արժէ։ Ասիկայ յոռի ըսկզբունք մըն է։ Միւս կողմէ ճարահատած՝ իրարմէ աւելի հակասական առարկութիւններ կ'ընէք և Թաղ. Խորհրդոյ մէջ անդամը հրաժարեալ կը նկատէք, մինչդեռ նոյն անդամը ճիշդ այն պատճառներով բացակայած է նիստէն որ Խորհուրդին յարգելի դիւանը անդամներուն կարծիքները նկատողութեան առնել չուզելով, ինքնագլուխ գործելու միտում մը կը ցուցնէ։ Շիտակը գէշ միջոց չէ աս։ Ո և է դարձուածներով անդամները զզուեցնել ու ետքն ալ զանոնք հրաժարած նկատելով ինքնագլուխ որոշումներ տալու։ Բայց գիտցած եղիք Պ. Թաղեցի որ եկեղեց. և կրթ. գործերը իրենց յատուկ կանոնը ունին որ ատանկ խեղաթիւրումներ չվերցներ և որու չնորհիւ մեծամասնութեան որոշումը պիտի գործադրուի և նորընտիր Հոգաբարձութիւնը իր արդար իրաւունքովը պիտի ստանձնէ, կրթական գործը։

Եթէ Թաղ. Խորհուրդը կը գովէք թէ լաւ մտակարարած է, ուրեմն այս պատիւը կը պատկանի անոր մեծամասնութեան և ոչ թէ լոկ դիւանին, որուն չեմ գիտեր ինչո՛ւ երկրպագելու մարմանը կ'զգաք։

Ամենէն ետք կ'ըսէք թէ «ողջամիտ թաղեցին գիտէ որոշել օգտակար եղողները և օգտակար ըլլալու երեւոյթը միայն ցուցնողները։»

Ճշմարտութիւնը այս է։ Ա՛լ այսուհետեւ կ'ուզէք Ոլիմպոսի բարձունքը ելէք, կ'ուզէք Բիւզանդիոնի յատակը իջէք։

ՁՇՄԱՐՏԱՍԷՐ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ

Ցաւալի է որ թաղային պարզ խնդիր մը թեր ու դէմ վիճաբանութեան դուռ բացած է Եէնի Մահալլէի թաղեցիներուն միջեւ։ Թաղ. Խորհուրդը պատուաւոր թաղեցիներէ կազմուած է որուն առնապետն արդէն հանրածանօթ ու սիրուած ոնձնաւորութիւն մըն է և ամէն մարդ ալ գիտէ թէ օգտակար եղած է իր պաշտօնավարութիւնը։ Թո՛ղ որ ասանկ պաշտօն մը ստանձնելը բացարձակ զոհողութիւն մըն է, միեւնոյն ատեն իրեն համար։ Նոյնպէս մեծացեալ անդամներն ալ սիրուած, յարգուած ու պատուական անձնաւորութիւններ են որոնք իրենց սուղ ժամանակը զոհելով անձնուիրաբար ստանձնած են այս պաշտօնը և որոնց պաշտօնավարութիւնը հաւասարապէս օգտակար եղած է թէ, եկեղեցիին և թէ դպրոցին համար։ Թիւրիմացութիւն մը,—մէկը այն թիւրիմացութիւններէն որոնք յաճախ ամէնէն մտերիմ բարեկամներու միջեւ իսկ տեղի կունենան—պատճառ եղած է այս բանավէճերուն որոնք չատ հաւանական է որ Թաղ. Խորհրդոյ պատ. անդամոց չուզելովը տեղի կունենան։

Մենք իբրեւ յարգող մը Եէնի Մահալլէի Պատ. Թաղ. Խորհուրդին անդամները, կը խնդրենք որ՝ իրենք բնաւ չմիջամտեն այս բանավէճերուն և չաղուանակեն իրենց օգտակար պաշտօնավարութիւնը։ Արդէն ոչ ոք զեղծումի ամբաստանութիւն մը կրնայ ընել անոնց նկատմամբ։ խնդիրը երկրորդական պարագաներու վրայ կը դառնայ, որոնք չատ դիւրաւ կրնան հարթուիլ։ Մենք, ինչպէս նաև թաղեցին, իրենց ուղղամտութենէն ու խոհականութենէն կ'սպասենք հաներաշխ ոգի մը, որպէս զի դպրոցն ու եկեղեցին ալ աւելի պայծառանայ ու իրենց պաշտօնավարութիւնը արդիւնաւոր ըլլայ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

9 Սեպտեմբեր 1903

Ֆրանս. 3%) 3% Français)	97 35
Բէյի (Tab. Turcs)	386 —
Գոնսոլիտ (R. Turque D.)	30 67
Երկաթուղի (Lots Turcs)	121 50
Պանդ Օթթ. (Banque Ott.)	574 —
Թրանսվալ (Transvaal)	108 —

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Կէրէք սանճակը միթէսարբիը ուռթուգիթլու Մուսթաֆա փաշա հազրէթլէրինէ թէրգիֆէն բիւթպէի Պաշ. Ամլիյէ նէզարէթին ճէլիլէսի մէքթուպի գալէմի միւտիրի սաատէթլու Համտի պէյ էֆէնտիյէ թէրգիֆէն բիւթպէի Ուշա սընֆը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Շուրայը Տէվլէթ միւքիյէ մայիրլիսի մուավինլէրինտէն Վէյսել էֆէնտիյէ սէօրմէնճիւ բիւթպէտէն նըշանը ալիի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Ցոյն կարոսեալներ.—Կայս. Թիկնապահ մը առջի օր Ցունաց Պատրիարքարանը երթալով, Տ. Եսայիս Պատրիարքին յանձնեց 300 ոսկի, զոր Ն. Վեհափառութիւն բարեհաճած է չնորհել Ցունաց Պատրիարքարանին մէջ բացուած հանգանակութեան, ի նպաստ Իսիրնէի և Մանասթիրի յոյն կարօտեալներուն։ Վեհ. Սուլթանը իր այս առատաձեռն չնորհովը բարձրագոյն և առաջին օրինակը կուտայ և միեւնոյն ժամանակ ալ իր հայրական հոգածութեան մէկ ապացոյցը՝ հանդէպ հպատակներուն, առանց խտրութեան։

Պատրիարքը հեռագիրով ծանոյց նոյն տեղերու մետրապոլիտներուն թէ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է 300 ոսկի չնորհել յոյն կարօտեալներուն համար։ Պատրիարքը կը յորդորէ մետրապոլիտները ադօթքներ և մաղթանքներ կատարել Վեհ. Կայսեր համար։

ԱՒԱՁԱԿՈՒԹԵԱՆ ՁՆՁՈՒՄԸ.—Մեծ-Եպարքոսը հեռագրով ծանոյց ամէն կողմ թէ, ուր որ աւազակ տեսնուի, օրէնքի սահմանին մէջ, իսկոյն նուաճուին եւ վերջին ծայր ուշադրութիւն ըլլայ որպէս զի ժողովուրդին անդորրութիւնը ամէն կերպով ապահով ըլլայ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Օսմ. զօրքերը անդորրութիւնը վերահաստատելու համար Վասիլիքոյի, Ախթէբոյրի, Սամաքոյի և շրջականերուն մէջ, ուր պուլկար աւազակները ապստամբութիւններ գործեցին վերջերս։ 250է աւելի Պուլկարներ որոնք Պուլկարիա անցած էին, իրենց գիւղերը հաստատուեցան և հրապարակային աղօթքներ կատարուեցան բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, Վեհ. Սուլթանին կենաց համար։

—Սելանիկէն կը գրեն թէ, Կայս. Դահակալութեան տարեդարձին օրը ոչ մէկ դէպք պատահած է նահանգին մէջ։ Բեմբիլ գաւառակին պուլկար քահանան, երեւելիներուն հետ, կառավարական պաշտօնատունը երթալով իր հօտին հաւատարմական զգացումները յայտներ է Օսմ. փառապանծ Դահին համար։

—Սելանիկի քարափին ընդարձակման համար ո և է ձեռնարկու դիմած չըլլալով, արքունի կալուածներու տնօրէնութիւնը զայն մատիր է rեմի ընել ընկերութեան մը։ Այս աշխատութիւնները պիտի սկսին Սեպտեմբերի մէջ։

—Կայս. Բ. զօրաբանակին (Էմիրնէ) պահեստի վաշտերուն պիտոյքները մատակարարելու համար, Էսքիշէի մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է նոյն զօրաբանակին պիտոյքներու հիւանդանոցներու միջեւ իսկ տեղի կունենան—պատճառ եղած է այս բանավէճերուն որոնք չատ հաւանական է որ Թաղ. Խորհրդոյ պատ. անդամոց չուզելովը տեղի կունենան։

Մենք իբրեւ յարգող մը Եէնի Մահալլէի Պատ. Թաղ. Խորհուրդին անդամները, կը խնդրենք որ՝ իրենք բնաւ չմիջամտեն այս բանավէճերուն և չաղուանակեն իրենց օգտակար պաշտօնավարութիւնը։ Արդէն ոչ ոք զեղծումի ամբաստանութիւն մը կրնայ ընել անոնց նկատմամբ։ խնդիրը երկրորդական պարագաներու վրայ կը դառնայ, որոնք չատ դիւրաւ կրնան հարթուիլ։ Մենք, ինչպէս նաև թաղեցին, իրենց ուղղամտութենէն ու խոհականութենէն կ'սպասենք հաներաշխ ոգի մը, որպէս զի դպրոցն ու եկեղեցին ալ աւելի պայծառանայ ու իրենց պաշտօնավարութիւնը արդիւնաւոր ըլլայ։

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Կէրէք սանճակը միթէսարբիը ուռթուգիթլու Մուսթաֆա փաշա հազրէթլէրինէ թէրգիֆէն բիւթպէի Պաշ. Ամլիյէ նէզարէթին ճէլիլէսի մէքթուպի գալէմի միւտիրի սաատէթլու Համտի պէյ էֆէնտիյէ թէրգիֆէն բիւթպէի Ուշա սընֆը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Շուրայը Տէվլէթ միւքիյէ մայիրլիսի մուավինլէրինտէն Վէյսել էֆէնտիյէ սէօրմէնճիւ բիւթպէտէն նըշանը ալիի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Ցոյն կարոսեալներ.—Կայս. Թիկնապահ մը առջի օր Ցունաց Պատրիարքարանը երթալով, Տ. Եսայիս Պատրիարքին յանձնեց 300 ոսկի, զոր Ն. Վեհափառութիւն բարեհաճած է չնորհել Ցունաց Պատրիարքարանին մէջ բացուած հանգանակութեան, ի նպաստ Իսիրնէի և Մանասթիրի յոյն կարօտեալներուն։ Վեհ. Սուլթանը իր այս առատաձեռն չնորհովը բարձրագոյն և առաջին օրինակը կուտայ և միեւնոյն ժամանակ ալ իր հայրական հոգածութեան մէկ ապացոյցը՝ հանդէպ հպատակներուն, առանց խտրութեան։

Պատրիարքը հեռագիրով ծանոյց նոյն տեղերու մետրապոլիտներուն թէ, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է 300 ոսկի չնորհել յոյն կարօտեալներուն համար։ Պատրիարքը կը յորդորէ մետրապոլիտները աղօթքներ և մաղթանքներ կատարել Վեհ. Կայսեր համար։

ԱՒԱՁԱԿՈՒԹԵԱՆ ՁՆՁՈՒՄԸ.—Մեծ-Եպարքոսը հեռագրով ծանոյց ամէն կողմ թէ, ուր որ աւազակ տեսնուի, օրէնքի սահմանին մէջ, իսկոյն նուաճուին եւ վերջին ծայր ուշադրութիւն ըլլայ որպէս զի ժողովուրդին անդորրութիւնը ամէն կերպով ապահով ըլլայ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Օսմ. զօրքերը անդորրութիւնը վերահաստատելու համար Վասիլիքոյի, Ախթէբոյրի, Սամաքոյի և շրջականերուն մէջ, ուր պուլկար աւազակները ապստամբութիւններ գործեցին վերջերս։ 250է աւելի Պուլկարներ որոնք Պուլկարիա անցած էին, իրենց գիւղերը հաստատուեցան և հրապարակային աղօթքներ կատարուեցան բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, Վեհ. Սուլթանին կենաց համար։

—Սելանիկէն կը գրեն թէ, Կայս. Դահակալութեան տարեդարձին օրը ոչ մէկ դէպք պատահած է նահանգին մէջ։ Բեմբիլ գաւառակին պուլկար քահանան, երեւելիներուն հետ, կառավարական պաշտօնատունը երթալով իր հօտին հաւատարմական զգացումները յայտներ է Օսմ. փառապանծ Դահին համար։

—Սելանիկի քարափին ընդարձակման համար ո և է ձեռնարկու դիմած չըլլալով, արքունի կալուածներու տնօրէնութիւնը զայն մատիր է rեմի ընել ընկերութեան մը։ Այս աշխատութիւնները պիտի սկսին Սեպտեմբերի մէջ։

—Կայս. Բ. զօրաբանակին (Էմիրնէ) պահեստի վաշտերուն պիտոյքները մատակարարելու համար, Էսքիշէի մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է նոյն զօրաբանակին պիտոյքներու հիւանդանոցներու միջեւ իսկ տեղի կունենան—պատճառ եղած է այս բանավէճերուն որոնք չատ հաւանական է որ Թաղ. Խորհրդոյ պատ. անդամոց չուզելովը տեղի կունենան։

Մենք իբրեւ յարգող մը Եէնի Մահալլէի Պատ. Թաղ. Խորհուրդին անդամները, կը խնդրենք որ՝ իրենք բնաւ չմիջամտեն այս բանավէճերուն և չաղուանակեն իրենց օգտակար պաշտօնավարութիւնը։ Արդէն ոչ ոք զեղծումի ամբաստանութիւն մը կրնայ ընել անոնց նկատմամբ։ խնդիրը երկրորդական պարագաներու վրայ կը դառնայ, որոնք չատ դիւրաւ կրնան հարթուիլ։ Մենք, ինչպէս նաև թաղեցին, իրենց ուղղամտութենէն ու խոհականութենէն կ'սպասենք հաներաշխ ոգի մը, որպէս զի դպրոցն ու եկեղեցին ալ աւելի պայծառանայ ու իրենց պաշտօնավարութիւնը արդիւնաւոր ըլլայ։

(*) Սարգ աղբիւրէ կը տեղեկացնեն մեզ թէ ձեր կազմալուծեալ կոչած Հոգաբարձութիւնը հինգ անդամներէ կը բաղկանայ եղեր որուն երեքը պաշտօնի վրայ են գեռ։ Մ. Խ.

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ 81

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱՊ

ԷՄԻԼ ԶՈՒԱ

Ութ.

Թերէզ անաբեկ գթասրտութիւնով մը լեցուեցաւ։

—Պէտք է զայն պահպանել, ըսաւ Լօռանին, հօրաքոյրը ցոյց տալով։

Լօռան փութաց իր սենեակը քաշել անդամալոյծը, յետոյ ծռեցաւ զայն գրկելու համար. այս միջոցին Տիկին Ռաքէն յուսաց որ կորուլի զօրութիւն մը վնքը ոտքի պիտի հանէր. գերազոյն ճիգ մը ըրաւ...։ Աստուած թող չպիտի՛ տար որ Լօռան զինքը իր կուրծքին վրայ սեղմէ. կը հաւատար որ կայծակ մը զայն չանթահար պիտի ընէր, եթէ այս հրէշային լրբութիւնը գործէր...։ Բայց, ոչ մէկ ուժ զայն մղեց, և երկինք պահեց իր չանթը։ Մեր փերեզակուհին մնաց ընկճած, կրաւորական, ճերմակեղէնի ծրարի մը պէս։ Մարդասպանին կողմէ բռնուեցաւ, վերցուեցաւ և փոխադրուեցաւ։ Քամիլի սպանիչին բաղուկներուն մէջ, ինքզինքը լքուած և թոյլ զգալու անձկութիւնը ունեցաւ։ Դլուխը ինկաւ Լօռանի ուսին վրայ, և սարսափէն խոշորցած աչքերովը կը նայէր անոր, որ,

—Է՛, է՛, աղէկ նայէ՛ ինծի, մրմռաց, աչքերդ ինծի չեն կրնար ուտել...

Եւ զայն անկողնին վրայ նետեց վայրագօրէն։ Հաչմանդամը ինկաւ մարած։ Իր վերջին մտածումը գարշանքի և սարսափի մտածում մը եղած էր։ Այսու հանդերձ ստիպուած էր առտուան ուրախ ելլալ։ Ինչպէս կը յուսար որ չատախօսէ...

—Գուցէ մէկոց մը գտնէ, յարեց Թերէզ. անցած օրուընէ ի վեր աչքերուն մէջ անողոք մտածում մը կը կարդամ։

—Ոչ, կը տեսնես անա, բժիշկն ալ ինծի ըսաւ թէ, անոր համար ամէն բան վերջացած է. եթէ դեռ անգամ մը խօսի, ան ալ հոգեվարքի վերջին հեկեկանքին մէջ պիտի խօսի։ Եւ, հոգեվարքին հասնելու համար ալ երկար ժամանակ չէ մնացած...։ Անմտութիւն պիտի ըլլայ մեր խիղճին վրայ քար մը դնել զայն երեկոյթէն հեռու պահելով...

Թերէզ դողաց և,

—Չհակասի՛ր խօսքս, պօռաց. ախ, իրաւո՛ւնք ունիս, հոն պէտք եղածէն աւելի արիւն կայ... կ'ուզէի քեզի ըսել թէ կրնայինք հօրաքոյրս իր սենեակին մէջ փակել և առարկել որ աւելի տկար է և կը քնանայ։

—Սա ասանկ է, յարեց Լօռան, և սա անմիտ Միշօն յամառօրէն պիտի մտնէ սենեակ, ամէն պարագայի մէջ, տեսնելու համար իր ծերունի բարեկամուհին... Ասիկայ աքանչելի առիթ մը պիտի ըլլայ մեզի կորուստի մատնող...

Լօռան կը վարանէր, հանդարտ երեւնալ կ'ուզէր, և անձկութիւնը զայն կը կակազեցնէր.

—Աւելի աղէկ է որ դէպքերը իրենց ընթացքին թողուն ք, շարունակեցան. սա մարդիկը սաղերու պէս անբան են. ապահովապէս ոչ մէկ բան պիտի հասկնան ծերուկին լուռ յուսահատութենէն. երբեք բանէ մը չպիտի կասկածին, որովհետեւ ճշմարտութենէն չատ հեռու են. անգամ մը փորձը ընենք, և հանգարտ պիտի ըլլանք մեր անխոհեմութեան հետեւանքներուն վրայ։ Պիտի տեսնես, ամէն բան աղէկ պիտի երթայ։

Իրիկունը երբ հրաւիրեալները հաւաքուեցան, Տիկին Ռաքէն իր սովորական տեղը էր, վառարանին և սեղանին միջեւ։ Լօռան և Թերէզ զուարթ կը ցուցնէին ինքզինքնին, ծածկելով իրենց սարսուռները, անձկութեամբ սպասելով միջադէպին որ չպիտի ուշանար պատահիլ։ Կանթեղին լուսարձակը չատ վար իջեցուցած էին, միայն սեղանին մոմլամբը լուսաւորուած էր։

Հրաւիրեալները սկսան այն տափակ և խառնիխուռոր խօսակցութեան, որ միշտ տօմինոյին առաջին բարթիէն առաջ տեղի կունենար։ Կրիվէ ու Միշօ չդադրեցան անդամալոյծին սովորական հարցումներ ընելէ իր առողջութեան վրայ, հարցումներ որոնց պատուական պատասխանները իրենք իսկ կուտային, ինչպէս որ սովոր էին։ Ասոնցմէ ետք, առանց աւելի զբաղելու հէգ ծերունիին հետ, համախմբումը հեշտութեամբ սկսաւ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ» ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 128

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՒՊԵՏԸ

Ս. Է. Պ

ՀԱՍԲՈՒԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

72.

Տօն Թատէօ գերի

Զէին փախչիր ալ, սրոյած ըլլալով իմնալ ամէնքն ալ և կ'ուզէին ծախել իրենց կեանքը կարելի եղածին չափ ազատութիւնով, կուռելով այն սոսկալի յուսահատութիւնովը այն սրտոտ մարդերուն որոնք երբեք չեն ակնկալեր ո և է շնորհ և օգնութիւն։

Շելիանան բանակը հեռացնէ իրենց բոլորտիքը կը մտնեար։

Բանի մը վարկեան ետ, Առօքանիական բանակը պիտի ապրէր, ալ ժամանակ խնդիր մը դարձած էր ան։

Հնդիկները ասանկ սոսկումի մը մասնուած չէին երբեք։

Անթմնաուէլ կատաղութեան արցունքներ կը թափէր, կ'զգար թէ սիրտը կը ջախջախուի, երբ կը տեսնէր իրեն շուրջը իր ամէնէն սիրական ընկերներուն խնալը։

Բոլոր այս մարդիկը, որոնք լքեր վաճառասիրութեան զոհերը կ'ըլլային, անարատունչ կը գլորուին դեռին, առանց ո և է բան մը ըսելու։

Ցանկարծ արտակարգ ժպիտ մը սահեցաւ Անթմնաուէլի նուրբ շրթունքներուն վրայ։

Նշան մը ընելով կանչեց Ալիմէնները որոնք կը կռուէին տակաւին, և ցած ձայնով քանի մը խօսքեր փոխանակեց։

Ալիմէնները յետոյ իրենց տեղերը վերադարձան և պաքարը դեռ քանի մը վարկեան շարունակուեցաւ մինչեւ Ցոն կատաղութիւնով։

Խմբին հաղար հինգ հարիւր աւելի հնդիկներէ բաղկացեալ խումբ մը անբացատրելի կատաղութիւնով խոյացաւ այն զօրախումբին վրայ որուն կեդրոնը կը գտնուէր Տոն Թատէօն։ Այս յանդուգն յարձակումը առ առ սարսափի մէջ ձգեց Շելիցիներուն։

Առօքանները կը կրկնապատկէին իրենց ջանքերը և հետզհետէ կը մղուէին յետոյ մարդէ բաղկացեալ այս սակաւ զօրախումբին դէմ։

—Բարեւա, ասաց Վալանթէն, պաշարուած են ալ, ինքզինքնիս ազատենք, եթէ ոչ այս սատանորդիները մարերնիս պիտի լցնեն։

Ու դահավիժեցաւ պոյքարողներուն մէջտեղ գլխակոխ։

Ամէնքն ալ ետեւ հետեւեցան։

Երեք չորս վայրկենի տաք խառնուրդէ մը վերջ, կրցած էին ազատիլ ճակատագրական շրջանակէն որուն մէջ զիրենք բանտարկել կուզէին։

— Հրմ, յարեց Վալանթէն, շատ ծանր գործ մը եղաւ ասիկա, բայց փառք Աստուծոյ, ազատեցանք։

— Այո, պատասխանեց Կոմսը, ազէկ ազատեցանք բայց ո՞ւր է Տոն Թատէօն։

— Աղէկ ըսիր, դիտել տուաւ Վալանթէն ակնարկ մը նետելով իր շուրջը, օհ, աւելցուց ձեռքը ճակտին զարնելովքարկութեամբ, հիմա կը հասկամ ամէն բան, չուտ, չուտ, վազենք Տոն Թատէօին օգնելու։

Երկու երիտասարդները գլուխը կանգնելով ձիաւորներուն, նետուեցան կատաղութեամբ խառնուրդին մէջ։

Ու անմիջապէս փնտռածնին տեսան։

Տոն Թատէօ, միմիայն չորս հինգ մարդերէ պաշտպանուած, յուսահատութեամբ կը կռուէր հակառակորդներու ամբոխի մը հետ։

—Հաստատ կեցիր, հաստատ կեցիր, պոռաց Վալանթէն։

—Ահա հոս ենք, մի՛ վախնար, բսաւ կոմսը։

Իրենց ձայնը հասաւ մինչեւ տոն Թատէօին որ ժպտեցաւ անոնց։

—Շնորհակալ եմ պատասխանեց, բայց անօգուտ է ամէն բան, կորսուած եմ ալ։

—Քառամպա, յարեց Վալանթէն կատաղութենէն պեխերը կրծելով, կամ պիտի սպատեմ զինքը կամ պիտի մեռնիմ իրեն հետ։

Ու ջանքերը կրկնապատկեց։

Ի դուր Օքաղ պատերազմիկները ուզեցին անոր անցքը արգիլել, իր նիզակին իւրաքանչիւր հարուածը մարդ մը կը տապալէր։

Վերջապէս շրջանակին մէջ մտան։

Տոն Թատէօ անհերաւորեալ էր։

Լուի և Վալանթէն ձիաւորներուն հետ Օքաղներուն բոլոր խումբերուն մէջ մտան և ապայն անօգուտ եղաւ։

Վերջապէս հնդկական բանակը տեսնելով որ անկարելի է երկար կռիւ մը մղել, քաշուեցաւ։

Հարուածը կատարեալ եղաւ։

Շելիցիները փախտականներուն հետեւէն վազելով, նիզակահարեցին զանոնք։

Մի միայն առ առաւելն հինգ հարիւր ձիաւորներու խումբ մը, որ կը թռուէր ընտիր պատերազմիկներէ բաղկացած ըլլալ և որոնց գլուխը կը գտնուէր Անթմնաուէլ, կը փախչէր փութկոտ քայլերով երբեմն ետ ետ երթալով, որպէս զի յետոյ մնին յարձակումները անոց որոնք չատ մօտէն կը հալածէին զիրենք։

Այս խումբը որ արագօրէն կը հեռանար, իսկոյն անհերաւորեցաւ այն բլուրներուն մէջ, որոնք Բօնտոքանքիին ծայրն են ալ և Բօնտիլլէռին իրի յենարան կը ծառայեն։

Շելիցիներուն յաղթութիւնը փայլուն էր, Առօքանները դաս մը առած էին որ երկար յիշատակ մը ձգած պիտի ըլլար իրենց մէջ։

Տասը հազար պատերազմիկներն եօթը հազար ձգած էին Հնդիկները պատերազմի դաշտին վրայ։

Պիսթամէնթէ զօրավարը որ այս պայքարին թելադրիչն էր, մեռած էր։

Իր մարմինը գտնուած էր, դաշտին կուրծքին մէջ։

Եւ արտակարգ զուգադիպութիւն, դաշտին ծայրը Մուրթ Սրտերու Նշանը կ'երեւէր։

Այս պատահարը մէկ հարուածով կը վերջացուէր պայքարը, ուրկէ առաջ եկած արդիւնքները անսահման էին։

(Շարունակելի)

ԵՐԱԺՇՏԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ ԶՈՒԹԱԿԻ ԴԱՍ

ԱՆԱՐՈՆ Էֆ. ՄՍԼԵԱՆ

Զութակի ծանօթ և տաղանդաւոր վարպետը որ իր լեռնարանը Սիկիսոր հաստատած է դիւրութիւն մը տալու համար Մագրիպիզի իր բազմաթիւ չակերտներուն և աշակերտուհիներուն, կը ծանուցանէ թէ, հինգշաբթի կամ օրէն մինչեւ ուրբաթ իրիկուն Մաղրիպիզ կը գտնուի։

Իր մասին տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Սգամլոյ ճանապարհ, Սանվան էֆ. Թէրզեանի կեդրոնական դեղարանը։

Եղաժշտասէրներուն համար ասիկայ յարմար առիթ մըն է օգտուելու երիտասարդ նուագահանին գնահատած կարողութիւններէն։

ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐ

Իրաւագիտական Վարժարանի առաջին կարգի շրջանաւարտներէն Ապահիլ Բահիմ պէյ և Համբարձում էֆ. Շահինեան իրենց գրասենեակը հաստատած են Պոլիս Սուլթան Համամ Թէրազը խան թիւ 19 գրասենեակը, ուր կ'ընդունին թէ՛ Պոլսէ և թէ գաւառներէ եկած Շերիի, Հուգուդի, ձեղայի և առնտրական գործոց վերաբերեալ ամէն կարգի գործեր։ 6—5

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՍԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ 27 եւ Պալի-Փաւա 50

ՃԻՎԱՆ ԷՖ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ՝ իր հարկոր փորձառութեամբը ապրէն շաքարուն ծանօթ ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌ մըն է, և թէ վերջերս Եգիպտոս և Եւրոպա այցելած ու՝ արհեստին ինչ ինչ կէտերը մասէն ուսումնասիրած ըլլալով, իր վերադարձով խանութին և գործառուն արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է և ամենայն որ կարելի պիտի ըլլայ գաւեզհոն հարուածեց, տնուան ծանօթութեանց և խրախճանութեանց համար տեղակոն և եւրոպական ամէն տեսակ ընտիր չոգոլեղէններ, անուշեղէններ և ըմպելիներ, բոխիրորի վերաբերեալ խմորեղէններ ու ֆունան։

Թէ ի Պոլիս և թէ ի գաւառս յանձնարարութիւնը կը կատարուին ամենայն ճշտութեամբ և փութով ու % 30 զոհացնելէ զեղչով։

Բերել տուած է նաև զարդարուն անդուսէ ֆանդէզի տուփերու և թղթերու մեծ մթերք մը։

ՆԻՔՕԼԱԻ ԲԱՐԱՏՕՐՈՒԼՕՍԸՆ

ԽԱՆԼԻՍ ԶԷՆԹՈՒՆ ԵԱԳԸ

ՄԱՄՈՒԱՔԸ ՕՍՄԱՆԻԵՆ

Հիւքիւմէթը Սէնիլէնին իսթիլզը մանուսրնը հալզ երգանմրդ վէ սիւզիլմիզ զէյթուն եաղը վէ խալիս սապոն ֆապրիգասը

Սթանպոլցա Եաղ Իսկէլէսինեսէ 29 Նուսմէրոյը մաղազա

Մամուսքեը Օսմանիյէ նամբէրա մէվզդրի ֆիրուխխա վազ վէ ուսուլը ֆէնէ մաւվ-ֆէզգ սուրէթէ թազիր վէ իմալ իտիլմիշ օլան զէյթուն եաղը վէ սապոնպարքմզգան էհալիի մեթէպէրէ վէ միւհթէլէմ միւլթէրիւերիմիզ նէզարինէ գազանմըշ օլուզքմզ իսթիպար վէ հիւսնը թէվէննիւն պիր գաթառա թէզերան զէմբիլնա մէսարիֆնը քիւլիւէ իսթիյորում էմթահանէ մէզքիւրէի սոն տէրէճէսէ վէ մուզթէզիմէ նէզարինէ գազանմըշ օլուզ թիմիզ սուրէթէ թազիր վէ մաւսիւլէսիրէ թէհզիպ էտիլմէյէ սոն դերէճէ գաթ ու իլան օլունուր։ 48—20

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՆԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿՆԱՑ

Կ. Պոլիս, Դաստրգիւղ ի Մեհմիւրտար

Հաստատուած 1901 Մայիս Թիւ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Մանկապարտեզ եւ Նախակրթարան։

Գիտնական կեանքի արդի պահանջումներուն համապատասխան կերպով և դիւրըստ ոյզ մեթոտներով կ'ուսուցանուին Հայերէնէ, Տիրանարէն, Թուրքերէն, Անգլերէն լեզուները։ կրօն։ և Հայ. Եկեղեցւոյ պատմութիւն, թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն, առողջաբանութիւն և բնական գիտութիւնք, երկրաչափութիւնք, գծագրութիւն, առանձին անտեսութիւն, ձեւագիտութիւն և կար, ձեռագործ։ ամէն տեսակները, դաշնակ և ջութակ։ Բարոյական կրթութիւն։ բարեկրթութիւն և լաւ նկարագրի կազմութեան լիակատար հոգածութիւն։ Դիրանարէն խօսակցութեան մասնաւոր վարժութիւնք դպրոցական ամբողջ շրջանին մէջ, ընդհակառակ ամբոխ ֆրանսայի մնայուն վարժուհւոյ մը։ Մասնաւոր հոգածութեան առարկայ են նաև ձեւական աղխատութեանց և երաժշտութեան ճիւղերը։ Զութակի դասն ստանձնած են երկու նշանաւոր ջութակահարներ, խոշալցի Մ. Բէքինօ Կայիթօ և Մխիթարեան էֆ։ Դիպլոմներ կը վայելեն ընտանեկան կատարեալ խնամք և հանգստաւորութիւն։ Վարժարանն ունի նաև իր մասնաւոր բժիշկը, որ յաճախ կ'այցելէ ու տղայոց առողջութեան վրայ կը հսկէ։ Վարժարանին տպեալ Ցայտագիրը, որ ի մէջ այլոց կը պարունակէ նաև ընդունելութեան պայմանները, դիմաքարներուն կը դրկուի։ Աշակերտաց վերամուտը սեպտ. Ոգոստ. 25 Բշ. օր, իսկ կանոնաւոր դասանուագութիւնը պիտի սկսին Սեպտ. 1 Բշ. օր։ Բանակցութեան կամ աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ի վարժարան առ Տեղութիւնն, ամէն օր մինչեւ կէս օր, իսկ կէս օրէ յետոյ ժամը 6էն 10՝ արձակուրդի օրերու մէջ կարելի է դիմել նաև Մեծ Նոր Խան, վերի յարկ, թիւ 55 գրասենեակին ուր նոյն ժամերուն պիտի գտնուի վարժարանին Հիմնադիրս Տեսչութիւն։ 12—5 Յ. Դ. ՓԱԼԱԴԱՇԵԱՆ

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ա. ՍԲԼԱՃԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ է

Բերա, Մեծ Փողոց, Ադա Ճամի, Լիւքսենպուրկ Գաֆեի քով, թիւ 124

ԱԿՈՒԱՅԻ ԵՒ ԼԻՆՏԻ ամէն տեսակ հիւանդութիւններու կը դարմանէ։ Փրատած ակուաները անմիջապէս և առանց ցաւի կը հանէ և ի հարկին հաստատապէս կը թեցնէ։

ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ դրութեամբ ոսկրի, քաւչուի և փլաթինի վրայ ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակուաներ կը շինէ, բնականին յար և նման ամրցելի առաւելութիւններով օժտուած։

Վերջապէս բերանի և ակուայի վերաբերեալ ամէն կատարեալ դարման կարելի է գտնել Ա. Սբլաճեանի դարմանատան մէջ։

ԴԻՆՆԵՐԸ ԼԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏԱՉԵԼԻ

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2էն 10 (ր. բ.)։

Plaques JOUGLA

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՁՆԵՐ, ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐՆԵՐ ԳՈՐԾԱՍԵՆԻՔԻ ՄԻՄԻԱՑՆ

ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԲԼԱՔՆԵՐԸ

որոնք ափսարհի լաւագոյն բլաքներն են։ 12-12

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

47ՐԴ ՏԱՐԵԾԵՐԶԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական և գիտնական կրթութիւն մը։ Վարժարանին վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց Ճեմարանն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Միաբանութենէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ, պիտի կարենայ այս տարի 24 հոգի։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յատակագիծը։ որ կը համապատասխանէ գերմանական realական դպրոցին (Realschule) յատակագրին։ բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պահանջից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն ապահովող աշակերտները կրնան չատ դիւրութեամբ և առանց ենթարկուելու քննութեան մը ընդունուիլ դասարանի մը մէջ։ Ուսումնական լեզուներն՝ Հայ. Տեղ. Դպրոց. Դերմ. և Անգլ. (վերջին 2 տարիները։ Դպրոցիս լեզուն գործնականապէս սորվելու համար՝ աշակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու։ եւ իրենց վրայ պիտի հսկեն գաղղիացի Մարիստներ, զորոնք յատկապէս բերել տուաւ վարչութիւնս Բարիզեն։ Այս տարի 5 պիտի ըլլայ ասնց թիւը։ Ամէն ամիս ծնողաց կը դրկուի համեմատական ամսացուցակ մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աշակերտին բարոյական և ուսուցչական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նկիրը եւն։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ ծառայից պարտէզի մը մէջ։ ունի իր յատուկ բժիշկն ու իր դեղարանը 1903—1904 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 1/14 Բշ, օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոստոս ամսոյն 20ին և 30ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէս Եռեքշ. օրը՝ Սեպտ. 2ին։ Հրատարակուած է վարժարանի 5րդ տեղեկագիրը։ Վարժարանին նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող դիմի վարժարանի վարչութեան (երկ. Ուրբ. և Շաբթ. օրերը։

Թոշակ տարեկան ամենայն ծախիւք գիշերօթիկներու համար 30 լիրա օսմ. ցերեկօթիկներու համար 20 լիրա օսմ. արտաքինեներուհամար 10 լիրա օսմ.։

ՎԱՐԻՉ

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Բանկալթի

P. GABRIEL Dr. MÉNÉVICHIAN

11-15 Constantinople, Pancaldi

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին Պիր Զեհիֆնը դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսքէլիէ։ Տոդրամաքը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 3—14 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զէհիֆնի դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՀԱՄԵՂ, ՍՆՆԴԱԲԱՐ ԵՒ ԻՆՆՅՈՂԱԿԱՆ ՀԱՆՇ ՄԸ ԸՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

պէտք է դիմել Նորաշեն Քաբրին օղլու խանը գիտնայարկ թիւ 23 հասցառուած

ԹԻՒՐՔԻԱ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

որ Լամի Զամթիսէ ճամտէսիի վրայ հրդեհուելէ ետքն հոս փոխադրուելուսը յայտնելէ նոր կան կարասիներով ու գնահատելի բարիքներով։

Այս ճաշարանին պէրը Սարգիս աղա՝ արդէն հանրածանօթ իր ազնիւ բնաւորութեամբ ու արհեստին մէջ ունեցած անմրցելի կարողութեամբ, կը գոհացնէ ամէնէն փափկանաչակ յաճախորդներն ալ։

ՓԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ

Տեր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՑՍԷՐԵԱՆ

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Դաղրգիւղի Մխիթարեանց վարժարանը պիտի բացուի Սեպտ. 2/15ին, և դասաւանդութիւնք պիտի սկսին կանոնաւորապէս հետեւեալ օրէն։ Նորակներու մուտքի քննութիւնները պիտի կատարուին Օգոստոսի 29ին և 30ին։ Դպրոցին դերը ու օղը նպաստաւոր են աշակերտաց առողջութեան։ Խստիւ կը հսկուի նոցայց բարոյականի, կրթութեան, ուսումնական զարգացման ու կարգապահութեան վրայ և աշակերտաց քրտաջան յառաջադիմութեան վիճակացոյցը ամսէ ամիս կը դրկուի ծնողաց։ Կ'ուսանուին հետեւեալ լեզուները։ Թուրքերէն, Հայերէն, Դաղղիերէն։ Գերմաներէն և Իտալերէն լեզուներ։ այս տարի պիտի ուսանուի նաև Անգլիերէն լեզուն ուսումը։ Դաղղիերէն ու Գերմաներէն լեզուներուն գործնական մասը զօրացնելու համար, յատուկ գաղղիացի ու գերմանացի հսկողներ կան աշակերտաց վրայ։ Կ'ուսուցուին հետեւեալ գիտութիւնք. Իմաստասիրութիւն, Բնաբանութիւն, Տարրանութիւն, Տոմարակալութիւն, Տիեզերագրութիւն, Զափաբերութիւն, Մատենագրութիւն, Հաւատոքութիւն, Քերթողութիւն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, եւն։ Ձայնական ու Գործնական երաժշտութիւն, մարմնամարզ, նկար, եւն։

Այն աշակերտք որոնք քաջ ու ընտիր կը հանդիսանան բարի վարքի ու ուսմանց մէջ, կ'անցնին Վենետիկի Մուրատ Ռափայէլ վարժարանը, ուր կրնան յաճախել քաղաքին Ակադեմիան ու բարձրագոյն վարժարանները, և կամ կը դրկուին Իտալիոյ, Գաղղիոյ, եւն։ Համալարանները։

Դպրոցին տարեթուականն է 25 Օսմ. ոսկի։ Միայն կարօտ ընտանիքներուն զաւակները, բացառիկ դիպողութեամբ մը, կրնան ընդունուիլ 15 Օսմ. ոսկիի. ասկէ նուազ թոշակաւոր աշակերտք չենք ընդունուիր։

Զրկվաղած աշակերտաց թիւը լրացած ըլլալով առաջիկայ տարւոյն համար, առանց արդիւնքի պիտի մնայ։ հետեւապէս՝ ա՛ և է դիմումներ։ 10—15

ՍԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԵՐՁԱԿ ՆՇԱՆ ՍԼԵՄՇԱՀԵԱՆ

Երկար տարիներէ ի վեր հրապարակին վրայ ծանօթ Ալեմշահեան եղբարց ընկերութիւնը իր լաւ գործառնութեամբը յաճախորդներու գնահատման արժանացած է։ Սոյն ընկերութիւնը այն անգամ լուծեալ ըլլալով Նշան Ալեմշահեան իր մասնաւոր վաճառատունը հաստատած է Բերա Մեծ Փողոց Գալ Մարչէին կից և Օսմ. Գանձային մասնաճիւղի դէմ, 350 թիւ. Ա. բարդմանը. ամէն եղանակի յարմար թէ գաղղիական և թէ անգղիական ոճէն դիմացկուն և գեղեցիկ տեսակներուն պէտքութեամբը ընտիր՝ ասուիրելիի ճոխ մրցերը մը պատրաստ կը գտնուի. այս վաճառատունը արուեստին կատարելութեամբ և գիներուն դիւրամատչելիութեամբ ուրիշ հոչակաւոր վաճառատուններուն հետ միշտ մրցման մէջ լինելով կը հրաւիրենք արուեստասէր պատուարժան հասարակութիւնը որ հաճի անգամ մը այցելել։ Հոն վստահ ենք թէ գոհ պիտի լինին թէ գործերուն նրբութենէն և թէ նիւթերուն ծանրութենէն։ 22—30

ՏՕՔԹՈՐ ՖԻՆՃԱՆՆՃԵԱՆ

Կը դարմանէ ներքին հիւանդութիւնները, ինչպէս թոքի, լեարդի, որսի և զգային տարրութիւնք։ Իր բաղմամեայ փորձառութեամբ մասնագէտ հանդիսացած է դանացի պէս պէս հիւանդութեանց, ի մէջ այլոց «Ֆրանսական ախտ»ի և յարակից պարագաներուն զորս կը դարմանէ բժշկութեան նորագիւտ դրութիւններով։

Կը գտնուի երկուշաբթի, հինգշաբթի և ուրբաթ օրերը, ցերեկէն վերջ, Պանչէ Գաբու, հանրածանօթ Թիւլպենճեան էֆ.ի Իրի Դարովուի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը Ֆրի կը դարմանէ։

ՈՒԷՍՏԳԸՐՆ

1851 TORONTO WESTERN LONDON

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՅՈՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՍԱԾԱԼ ԹՕՐՈՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՍԷՆ

1851Էն ԹԷԿՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇԸ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՆ

Թազմին ոլորան զիյանարքն մէճմուի	Բնդ. լիրա 6,000,000
Մէվճուտ ագէտ վէ հասուլաթը սէնէվիյէ	» » 1,250,000
Քեսմիլէն թէէտիւէ օլուսմասը սէրմայէ	» » 410,000

Թուրքիա չիւլէսիին միւտիրի ուսմանի, ԴԱՒԻԹ ԱՍՏՈՒԱՍԱՏՐԸ Իսթանպոլ, Սուլթան Համամ, Գէ-Թէրքը օղլու Խան Ն՝ 43։

Թարգմանուած իշկիւզար վէ միւթէկէր ռաճնիրէլէր ռարնրլմագա ամր Իսթանբուլ.— Շէնէրմիզլին էն մասարուի Ֆրանսըզ վէ Ամման գուլանիզլարքն սէրմայէսի հասրլաթրնա նիսպէթէն 100 % զրատը հնալ Ուէսթրնիզլի 125 % տիր։ Իշէթ պու հեգիգաթ Ուէսթրնը բրանիզլերինէ թէնիվիզ էտիլմէյէ սէրֆ էտիլմիշթիր։

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՅԱՃԱԽՈՐԴԱՑ

ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՀԱՐԷՂԵՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Պալիս Ոսկերչաց Շուկայ Մեծ Փողոց, թիւ 13

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատան գիները ամենէն էժան են։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ։

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և ոսկեղենեայ զարդեղեններ։

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չաբաթական հարիւրին 5 վճարում

ԿԱՆԱՅԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ վնասուած չեն % 10 զեղչով եւ կ'առնուին։

Իսկ ապառիկ գնողներէն % 15 զեղչով եւ կ'առնուին։

ԱԹԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Բ ԴԵԶԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1806ԻՆ

ԺՈՐԺ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

	Անգլ. ոսկի
Դրամագլուխ —	8,437,000
Արկածելոց վճարուած —	15,000,000

Այս ընկերութիւնը յանձնարարելի է իր գործառնութեանց ընդարձակութեան և վճարումներուն կանոնաւորութեան համար։

ԶԱ ՍԻԼԻՊ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Փոխադրութեան ճիւղ

Դրամագլուխ	5,000,000 ֆր.
Պահեստի դրամագլուխ	1,000,000 »

Ապահովագրութիւն Մովի, Ցամաքի և Գետի ճամբորդութեանց Շոգենաւերով, Առագաստանաւով, Բեռնանաւով, Երկաթուղիով։ Դիւրամատչելի գներ և սակագիններ։

ԶՈ՛ՐԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԿԱՅԻ ԴԷՄ

Վէնէրթիւրի մէջ հիմնուած

Այս Ընկերութիւնը յանձնարարելի է իր չատ դիւրամատչելի պայմաններով արկածներու մասին։

Գրասենեակ Պոլիս, Թոմսրն խան, թիւ 11

Դեր - Գործակալ Ընդ. Գործակալ

ԵՆԳԱՆԻ ՅՈՐԴԱՆԱՏՈՒՆ ՅՈՐԴԱ ՆԱԳԻՐԵԱՆ

ԻՔԻՆԱՅԻ ՖԼՐԳԱ ՎԷ ԻՔԻՆԱՅԻ ՕՐՍՈՒԻԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ ՄԻԹԻԼԱՀԻՏԻՆ

ՅԵՍ ՎԷ ՋՈՒԴԱ ԹԻՒՃԱՐԸ՝ ՍԱՒՏ ՊԷՆ ՃԻՊԱՐԻ

Օթազ եէտի սէնէտէն պէրու օսթմագտա օլուզքմ ֆելէրին նէֆասլէրինէ նասիլ օլուզքմ հիւսը թէվէննիւն իսթիթարէն պիր սէրքէտի պէրա էսէրի ֆիրուտա տիկէր պիր խրտմէթ էտէն զուլա վէ նէֆիս ուզա չաեագ գուժաշ թիճարէթինէ պէշլամըշ վէ պունա սէնէ պիր թիմարիմատ իսթիտիկիմ թէնրիպէ վէ հիշ պիր վագթ էլտէն պրագմաթրզամ իսթիգամէթ սայէսինտէ ազ միւտաէթ զարճէնտա չուխարըզը պիր հալը միւբէմմէլէկիմ իյսալ իսթմէկէ մուվաֆֆագ օլուսմ. արնի պու խուսուս իլան Մէկոնտա Օսմանիկան մազալարտա մէմալիքը Օսմանիկան էր թաբաֆնա եարար էյի ֆասէնէ, ֆէզմիր, գաթթր, չանագ. գոռանէ վէ չուխալար պուլունարքմզգամա վէ թէգապէթ գապալ իթմէզ տերէճէսէ միսթիմէ վէ մագթու ֆիթալա սաթմագտայմ. միւրաճաաթ իսթէյէ զէվմիր քիրանէ պուլանմայագճաղընը, հէր հալտէ մէմնուն գալանագընը սուրէթը զաթիմ էտէրիմ։

Թէլմին էտէրիմ։